

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Bakalářská práce

Fenomén oddlužení v kontextu změn od
1. 7. 2017

Vypracovala: Denisa Seidlová
Vedoucí práce: JUDr. Ing. Zdeněk Strnad, Ph.D., MPA

České Budějovice 2019

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Ekonomická fakulta
Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Denisa PÝCHOVÁ**
Osobní číslo: **E17883**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Obchodní podnikání**
Název tématu: **Fenomén oddlužení v kontextu změn od 1. 7. 2017**
Zadávající katedra: **Katedra práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

S účinností od 1. 7. 2017 byla přijata novela insolvenčního zákona, jež významným způsobem změnila úpravu institutu oddlužení, a to nejen ve vztahu k vlastnímu průběhu celého procesu, ale rovněž pokud jde o samotný přístup dlužníků k tomuto způsobu řešení úpadku. Úkolem studenta bude popsat změny, které novela č. 64/2017 Sb. do oddlužení vnesla, a zhodnotit je v kontextu minulého i do budoucna uvažovaného vývoje úpravy oddlužení v podmínkách České republiky.

Metodický postup:

Využita bude především analytická metoda, tj. studium literatury, právních předpisů, judikatury a výstupů z Insolvenčního rejstříku. V praktické části podá student na základě vyhodnocení pravidel oddlužení a jeho změn od 1. 7. 2017 metodologický nástin průběhu oddlužení (zejména náčrt procesní mapy) a předloží odpovídající doporučení vhodného postupu procesních subjektů (zejména dlužníka) v něm.

Rámcová osnova:

1. Úvod.
 2. Cíl práce, metodika, hypotézy.
 3. Stručný historický exkurs do vývoje úpravy oddlužení v České republice; chystané změny.
 4. Vlastní práce - porovnání a vyhodnocení změn v oddlužení od 1. 7. 2017.
 5. Praktická část - analýza postupů v insolvenčním řízení v oddlužení, procesní mapa (náčrt), vyhodnocení vývoje zájmu o oddlužení v souvislosti s novelou č. 64/2017 Sb.
 6. Závěr
- X. Seznam použitých zdrojů.
X. Seznam příloh.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**

Rozsah pracovní zprávy: **40-50 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Hásová, J. & Moravec, T. (2013). *Insolvenční řízení*. Praha: C. H. Beck.

Janků, M., & kol. (2016). *Základy práva pro posluchače neprávnických fakult*. 6. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck.

Kozák, J., Brož, J., Dadam, A., Stanislav, A., Strnad, Z., Zrůst, L. & Žižlavský M. (2018). *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer.

Maršíková J., & kol. (2014). *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges. s. 864.

Richter, T. (2017). *Insolvenční právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer.

Smrčka, L., Plaček, J., Schönfeld, J. & Louda, L. (2016). *Insolvenční řízení*. Praha: Professional Publishing.

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 64/2017 Sb. zákon, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

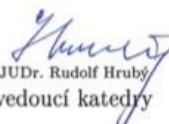
Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Ing. Zdeněk Strnad, Ph.D., MPA**
Katedra práva

Datum zadání bakalářské práce: **19. března 2018**

Termín odevzdání bakalářské práce: **12. dubna 2019**

doc. Ing. Ladislav Rolíněk, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentův štábulník
370 05 České Budějovice

JUDr. Rudolf Hrubý
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 3. prosince 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 30. srpna 2019

Denisa Seidlová

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala vedoucímu této bakalářské práce JUDr. Ing. Zdeňku Strnadovi, Ph.D., MPA za jeho cenné rady a připomínky, kterými k napsání této práce přispěl.

Obsah

Úvod	8
1 Teoretická část	11
1.1 Historie insolvenčního práva v českých zemích	11
1.2 Insolvenční řízení	12
1.3 Definice základních pojmů	13
1.4 Úpadek a hrozící úpadek	13
1.5 Způsob řešení úpadku	14
1.6 Oddlužení	16
1.6.1 Návrh na povolení oddlužení	17
1.6.2 Náležitosti návrhu na povolení oddlužení	18
1.6.3 Opravy, doplnění a odmítnutí návrhu na oddlužení	20
1.6.4 Zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení	21
1.6.5 Společný návrh manželů na povolení oddlužení	21
1.6.6 Zamítnutí návrhu na povolení oddlužení	22
1.6.7 Následky neúspěšného návrhu na povolení oddlužení	23
1.6.8 Povolení oddlužení	24
1.6.9 Způsoby oddlužení	24
1.6.10 Zpráva pro oddlužení	26
1.6.11 Splnění oddlužení	27
1.6.12 Splnění oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty	27
1.6.13 Splnění oddlužení zpeněžením majetkové podstaty	28
1.6.14 Přerušování a prodloužení průběhu oddlužení	28
1.6.15 Osvobození dlužníka od placení pohledávek	28
1.6.16 Odejmutí a zánik osvobození	29
1.7 Přístupy k institutu oddlužení	30
1.8 Zhodnocení akreditační novely insolvenčního zákona účinné od 1. 7. 2017	31
1.7.1 Změna systému přidělování insolvenčních věcí	31
1.7.2 Posílení dohledu nad výkonem insolvenčního správce	32
1.7.3 Zvýšení transparentnosti insolvenčního řízení	33
1.7.4 Regulace subjektů poskytujících služby související s institutem oddlužení ..	34
1.7.5 Intenzivnější ochrana před šikanózními insolvenčními návrhy	35
2 Statistická data oddlužení v České republice	36
2.1 Vývoj počtu návrhů na povolení oddlužení	37

3 Praktická část	42
3.1 Proces oddlužení na konkrétním případě	42
3.1.1 Oddlužení dle právní úpravy účinné od 1. 7. 2017.....	42
3.1.2 Oddlužení dle právní úpravy účinné od 1. 6. 2019.....	43
3.2 Procesní mapy průběhu oddlužení podle právní úpravy účinné od 1. 7. 2017	45
3.2.1 Podání návrhu na oddlužení o povolení oddlužení	45
3.2.2 Rozhodnutí o způsobu oddlužení	46
3.2.3 Rozhodnutí o schválení oddlužení.....	48
3.3 Procesní mapy průběhu oddlužení podle právní úpravy účinné od 1. 6. 2019	49
3.3.1 Podání návrhu na oddlužení o povolení oddlužení	49
3.3.2 Rozhodnutí o způsobu oddlužení	51
3.3.3 Rozhodnutí o schválení oddlužení.....	51
4 Závěr	53
5 Summary a keywords	55
I. Seznam použitých zdrojů	56
II. Seznam zkratek	59
III. Seznam obrázků, tabulek a grafů	60

Úvod

Téma práce

Mezi nedílnou součástí života lidí patří hospodaření s penězi. Ne každý však s nimi umí správně naložit v době, kdy je možné utratit mnohem více než vydělat. Lidé se tak často dostávají do finančních problémů. Mohou se ocitnout v situaci, kdy nemohou žít plnohodnotným životem a dostat se do krize spojené s nízkou kvalitou života, přičemž může dojít k útlumu jejich účasti na ekonomickém růstu státu. Řešení insolvence tak pro mnohé lidi může znamenat nový začátek; věřitelům umožňuje získat alespoň část svých pohledávek zpět. Téma oddlužení jsem si vybrala proto, že zadlužení se v současné době týká stále většího počtu lidí, i mezi mými přáteli se objevují tací, kteří se oddlužením musí zabývat.

Ministerstvo spravedlnosti opakovaně navrhuje změny v insolvenčních, a tak zejména institut oddlužení prochází prudkým vývojem. Bakalářská práce se zabývá změnami, které přinesla novela insolvenčního zákona č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), účinná od 1. 7. 2017. Tato novela měnila zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Jde o poměrně důležitou novelu, která změnila mnoho zásadních ustanovení insolvenčního zákona. Práce se zabývá novinkami, které tato novela do insolvencí přinesla, především v oblasti oddlužení. Důvodem vypracování akreditační novely byla především snaha změnit systém přidělování insolvenčních věcí v oblasti oddlužení a posílit dohled nad výkonem funkce insolvenčního správce. Dalším cílem bylo zvýšení transparentnosti insolvenčního řízení, omezení administrativních úkonů insolvenčních soudů a posílení doručování dokumentů do datových schránek. Záměrem byla také regulace subjektů poskytujících služby související s institutem oddlužení a intenzivnější ochrana před šikanózními insolvenčními návrhy. V průběhu psaní této práce byla prezidentem České republiky podepsána další novela insolvenčního zákona, která nabyla účinnosti 1. 6. 2019. Práce tedy reaguje i na aktuální novelu insolvenčního zákona označovanou jako tzv. „oddlužovací novela“ (č. 31/2019 Sb. IZ).

Cíle a metodika

Bakalářská práce se zabývá insolvenčním zákonem a jeho novelizací zejména tzv. „akreditační novelou“ z roku 2017. Cílem této bakalářské práce je popsat změny, které novela č. 64/2017 Sb. IZ vnesla do oddlužení, a zhodnotit, zda insolvenční zákon po přijatých změnách plní lépe svou funkci, již je rovný přístup ke všem účastníkům řízení, resp. procesním subjektům, nebo zda se oddlužení spíše ubírá cestou posilování postavení dlužníků, kteří si v řadě případů lehkomyšlně půjčují (mnohdy nemalé finanční prostředky), a následně se dostávají do (existenčních) problémů. Od 1. 6. 2019 je účinná novela insolvenčního zákona, tzv. oddlužovací novela, která si klade za cíl více lidem umožnit projít procesem oddlužení. V práci tedy představím a zhodnotím i změny, které přinesla tato aktuální oddlužovací novela. Dalším cílem je podat odpovídající doporučení vhodného postupu procesních subjektů, konstrukcí vhodných procesních map. Z uvedených cílů práce se nabízejí hypotézy, které budou v závěru této práce potvrzeny, nebo vyvráceny:

Institut oddlužení se ubírá spíše cestou posilování postavení dlužníků.

Po účinnosti akreditační novely došlo k výraznému snížení zatížení insolvenčních soudů a zkrácení insolvenčních řízení.

V této práci bude využita především analytická metoda, tj. studium literatury, právních předpisů a judikatury.

Struktura práce

Nejprve bude podán historický exkurs do vývoje insolvenčního práva a úpravy oddlužení v České republice. V další části práce se věnuji úvodu do tématu oddlužení s vymezením základních pojmů, jako jsou insolvenční řízení, úpadek a způsoby řešení úpadku. Hlavní část je věnována oddlužení a jeho zhodnocení ve světle přijatých změn od 1. 7. 2017. Práce reaguje i na aktuální tzv. oddlužovací novelu účinnou od 1. 6. 2019. V praktické části je vyobrazen příklad oddlužení z praxe podle novely účinné od 1. 7. 2017, a následně také podle aktuální novely insolvenčního zákona. Poslední část práce je věnována vyobrazení postupu procesních subjektů v oddlužení pomocí procesních map.

Literární přehled

Při zpracování bakalářské práce budu čerpat především z textu insolvenčního zákona a z odborné literatury, především pak z komentářů vydaných k insolvenčnímu zákonu, např. Kozák et al., 2018 a Hášová et al., 2018. Důležitým zdrojem pro teoretickou část pak bude také judikatura, která je v oblasti oddlužení velmi četná, a odborné články zaměřené na téma oddlužení.

1 Teoretická část

1.1 Historie insolvenčního práva v českých zemích

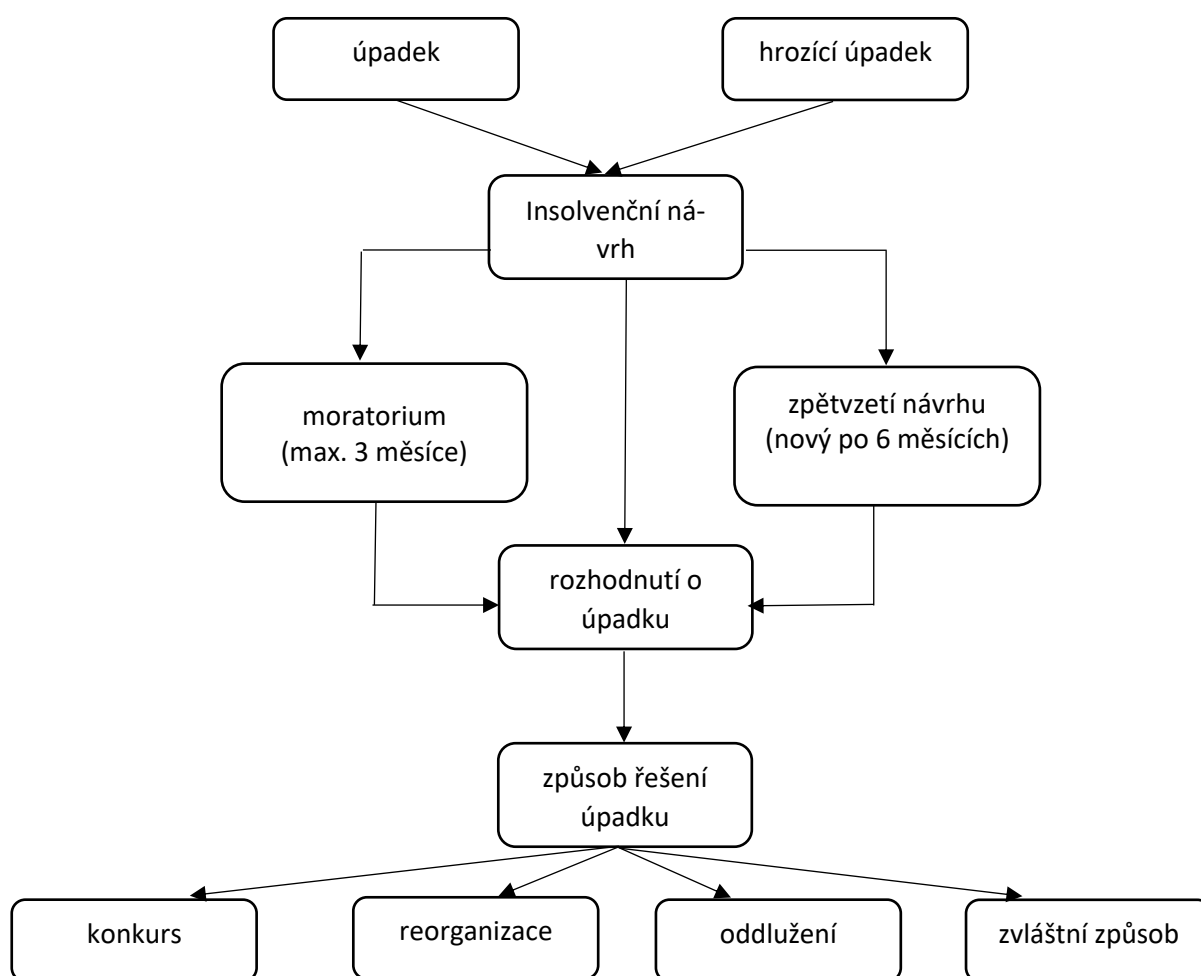
Některé problémy úpadku jsou upraveny již ve středověkém právu. Potřebu zavedení insolvenčního práva v českých zemích do upotřebitelné právní úpravy vyvolaly hospodářské problémy na přelomu 16. a 17. století. První ucelenou úpravu tak představuje až konkursní řád Josefa II., který byl vydán v roce 1781. Ten byl později nahrazen konkursním řádem z roku 1869; opíral se o pruský a francouzský vzor. Tento zákon byl novelizován v roce 1914. Ve znění novely se stal součástí právního řádu Československé republiky. (Winterová & Macková, 2015)

Od roku 1931 platí zákon č. 64/1931 Sb. nazvaný „Řády konkursní, vyrovnací a odpůrcí“. Tento zákon sjednotil úpravu v českých zemích a na Slovensku, a to tím, že převzal jejich pozitiva. V evropském měřítku byl jednou z nejlepších úprav své doby. Zrušen byl v roce 1950 občanským soudním řádem. Úpadkové řízení bylo po listopadu 1989 znovu uzákoněno v zákonu č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyjednávání. Tento zákon však nereagoval na moderní vývojové trendy a začal vykazovat v průběhu své účinnosti značné nedostatky. Ty se daly řešit pouze novou ucelenou úpravou, která na vývojové trendy bude dostatečně reagovat. Tuto úpravu představuje zákon č. 186/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, jehož účinnost byla stanovena až na 1. ledna 2008. Součástí úpravy je také zákon č. 296/2007 Sb., nazvaný „doprovodný zákon“ a také zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích a některé provádějící předpisy. Zákon č. 186/2006 Sb. prošel během svého trvání novelizacemi, z nichž mezi největší patří zákon č. 294/2013 Sb., platný od 1. ledna 2014, novela č. 64/2017 Sb. účinná od 1. července 2017 a aktuální „oddlužovací novela“, která nabyla účinnosti 1. 6. 2019. (Winterová & Macková, 2015)

1.2 Insolvenční řízení

V České republice je insolvenční právo zakotveno v insolvenčním zákonu, který nabyl účinnosti 1. ledna 2008. Nahradil tak původní zákon č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání. Insolvenční zákon se především zabývá řešením úpadku a hrozícího úpadku dlužníka v soudním řízení některým ze způsobů, tak aby došlo k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužníkových věřitelů a k uspořádání majetkových vztahů. Průběh insolvenčního řízení je graficky znázorněn na následujícím obrázku 1. (Janků, 2016)

Obrázek 1 Průběh insolvenčního řízení

Zdroj: Doleček, 31.7.2017, vlastní zpracování

1.3 Definice základních pojmů

- Insolvenční řízení – soudní řízení, ve kterém se projednává úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka a zároveň způsob jeho řešení.
- Insolvenční návrh – podání k insolvenčnímu soudu, kterým dlužník nebo věřitel dlužníka žádá o zahájení insolvenčního řízení.
- Majetková podstata – majetek osoby, který je určený k uspokojení dlužníkůvých věřitelů.
- Osoba s dispozičním oprávněním – osoba, které v průběhu insolvenčního řízení přísluší právo nakládat s majetkovou podstatou ohledně všech oprávnění, ze kterých se skládá.
- Insolvenční rejstřík – informační systém veřejné správy, který obsahuje seznam insolvenčních správců, seznam dlužníků a insolvenční spisy.
- Insolvenční soud – soud, před kterým probíhá insolvenční řízení. Jedná se o soud, který rozhoduje v prvním stupni, a řeší opravné prostředky.
- Nezajištěný věřitel – osoba, jejíž pohledávka vůči insolvenčnímu dlužníkovi není zajištěna. („Slovníček insolvenčních pojmů“, 2019)

Insolvenční řízení má základní zásady, které se vztahují i na věřitele, kteří nejsou účastníky insolvenčního řízení. Insolvenční řízení musí být vedeno tak, aby nebyl žádný z účastníků nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn, a aby bylo dosaženo rychlého, hospodárného a co nevyššího uspokojení věřitelů. Věřitelé, kteří mají zásadně stejné nebo obdobné postavení, mají v insolvenčním řízení stejné možnosti. Práva věřitelů nabytá v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení nelze omezit rozhodnutím insolvenčního soudu ani postupem insolvenčního správce. Tyto zásady slouží jako významný interpretační návod k nalezení odpovědi, zda některé procesní úkony (některých procesních subjektů) neodporují cíli a účelu insolvenčního řízení. (Janků, 2016)

1.4 Úpadek a hrozící úpadek

Dlužník je v úpadku, pokud má více věřitelů, peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen platit. Dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazku nebo je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti. Také pokud není možné dosáhnout

uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníkovi výkonem rozhodnutí nebo exekucí. Dále pokud nesplnil povinnost, kterou mu uložil insolvenční soud, a to předložit seznam svého majetku s uvedením svých věřitelů, seznam svých zaměstnanců a listiny, které dokládají úpadek nebo hrozící úpadek. Dlužník, který je právnickou nebo fyzickou osobou, podnikatelem, je v úpadku i tehdy, je-li předlužen, má-li tedy více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu majetku. Při stanovení hodnoty dlužníkovy majetku se přihlíží k další správě jeho majetku, popřípadě k dalšímu provozování jeho podniku, lze-li s ohledem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu podniku pokračovat. Naopak se má za to, že dlužník, který je podnikatelem a vede účetnictví, je schopen plnit své peněžité závazky, jestliže rozdíl mezi výší jeho splatných peněžitých závazků a výší prostředků, jimiž disponuje (tzv. „mezera krytí“), představuje méně než desetinu výše jeho splatných peněžitých závazků. Anebo pokud výhled vývoje likvidity dosvědčuje, že mezera krytí klesne v období, na které se výhled vývoje likvidity sestavuje, pod jednu desetinu výše jeho splatných peněžitých závazků. Dlužník nebo osoba oprávněná za dlužníka jednat, může podat návrh na insolvenční řízení nejen tehdy, když se dlužník ocitl v úpadku, ale i pokud dlužníkovi úpadek teprve hrozí. (Doleček, 31. 7. 2017)

O hrozící úpadek se jedná, pokud s ohledem ke všem okolnostem, lze důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas plnit podstatnou část svých peněžitých závazků. Cílem tohoto pravidla je možnost u dlužníka zahájit formální insolvenční řízení dříve, než se jeho tíživá situace dostane do skutečného úpadku. (Richter, 2017)

1.5 Způsob řešení úpadku

Způsobem řešení úpadku nebo hrozícího úpadku se v insolvenčním řízení rozumí reorganizace, oddlužení, zvláštní způsoby řešení úpadku pro určité subjekty nebo pro určité druhy případů a konkurs. Mezi těmito způsoby řešení úpadku rozlišujeme způsoby sanační a likvidační. Sanačním způsobem je reorganizace a oddlužení. Mezi likvidační způsoby patří konkurs. Obecnou povahu má jediný způsob řešení úpadku, a tím je konkurs. Pouze tohoto způsobu řešení úpadku lze použít při úpadku jak právnických, tak i fyzických osob, podnikatelů a nepodnikatelů. (Hásová et al., 2018)

Konkurs spočívá v tom, že na základě rozhodnutí o prohlášení konkursu jsou zjištěné pohledávky věřitelů zásadně poměrně uspokojeny z výnosu peněžní majtkové podstaty

s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají, pokud tedy zákon nestanoví jinak. Pohledávky věřitelů jsou rozděleny podle povahy nároků do několika skupin. Uspokojení jednotlivých skupin z výtěžku zpeněžení dlužníkovy jmění se děje v pořadí, které je ustanoveno zákonem. Pohledávky zařazené do stejné skupiny jsou zaplacený stejně. (Hásová et al., 2018)

Reorganizace je dalším způsobem řešení úpadku. Rozumí se jí zpravidla postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy podniku, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle insolvenčním soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů. Reorganizací lze řešit hrozící úpadek nebo úpadek dlužníka, který je podnikatelem; reorganizace se týká jeho podniku. (Hásová et al., 2018)

Nejčastějším způsobem řešení úpadku je oddlužení. Podstatou oddlužení je to, že dlužníkovi zůstávají zachována dispoziční oprávnění ohledně majetku náležejícího do majetkové podstaty. Po skončení oddlužení se tak dlužník osvobozuje od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, ve kterém nebyly uspokojeny, ale i od placení pohledávek, které věřitelé do insolvenčního řízení nepřihlásili, i když tak učinit mohli. (Maršíková a kol., 2018)

1.6 Oddlužení

Oddlužení je poměrně nový institut, který byl do české právní úpravy zařazen až insolvenčním zákonem. Oddlužení nabízí možnost zbavit se části svých dluhů, má poskytnout poctivému dlužníkovi šanci začít znovu bez vidiny beznadějného celoživotního splácení starých dluhů, a s tím spojených nežádoucích účinků. Poctivý dlužník má tak dostat spravedlivou možnost trvale vyřešit své dřívější závazky. Předpokladem je dodržení podmínek, které jsou stanoveny zákonem. Základním bodem je uspokojení pohledávek přihlášených věřitelů alespoň v míře, kterou vymezuje zákon. (Hásová et al., 2018)

Do 31. 5. 2019 bylo podmíněno úspěšné absolvování oddlužení požadavkem, aby dlužník splatil svým věřitelům alespoň 30 % zjištěných nezajištěných dluhů. Nově (od 1. 6. 2019) postačí, bude-li dlužník schopen během 5 let splatit svým nezajištěným věřitelům dohromady alespoň tolik, kolik činí hotové výdaje a odměna insolvenčního správce. Už po 3 letech budou nově také oddlužení lidé ve starobním nebo invalidním důchodu 2. nebo 3. stupně. Těmto dlužníkům postačí, budou-li schopni svým nezajištěným věřitelům splatit alespoň tolik, kolik činí hotové výdaje a odměna insolvenčního správce. (Strnad, 10. 3. 2019)

Při oddlužení není kladen hlavní důraz na maximální uspokojení věřitelů, ale především na to, aby se dlužník osvobodil od dluhů a znovu se zapojil do ekonomického života. Musí však splňovat zákonem stanovené podmínky. Jednou z nich je, že k oddlužení musí přistupovat poctivě. (29 NSČR 32/2011)

Oddlužení je sanačním způsobem řešení úpadku určený výhradně pro dlužníky, kteří nemají dluhy z podnikání. Může jít jak o právnické osoby, tak i o osoby fyzické. Dluh z podnikání nebrání řešení dlužníkova úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením, pokud s tím souhlasí věřitel, o jehož pohledávku se jedná. Úprava účinná od 1.7. 2017 pak upřesnila, že věřitel souhlasí, pokud nejpozději spolu s přihláškou své pohledávky výslovně nesdělí, že s řešením úpadku oddlužením nesouhlasí, a toto své tvrzení odůvodní. Dluh z podnikání také není překážkou, jde-li o pohledávku věřitele, která zůstala neuspokojena po skončení insolvenčního řízení, ve kterém insolvenční soud zrušil konkurs na majetek dlužníka, nebo pokud jde o pohledávku zajištěného věřitele. Jiná osoba, než dlužník tedy není oprávněna návrh na povolení oddlužení podat. (Maršíková a kol., 2018)

1.6.1 Návrh na povolení oddlužení

Domáhat se řešení úpadku oddlužením je svázáno lhůtami, které stanovuje zákon. Dlužník, který chce, aby jeho úpadek nebo hrozící úpadek byl oddlužením řešen, musí hned v počáteční fázi insolvenčního řízení prokázat procesní aktivitou zájem o řešení své situace. Lhůty pro podání návrhu na povolení oddlužení jsou relativně krátké a striktní. Návrh na povolení oddlužení se musí podat společně s insolvenčním návrhem. V insolvenčním řízení zahájeném na návrh věřitele je dlužníkovi stanovena 30denní lhůta pro podání návrhu na řešení úpadku oddlužením. (Hásová et al., 2018)

Do 30. 6. 2017 mohl podat návrh na povolení oddlužení k soudu dlužník sám. Praxe však ukázala, že stále častěji využívali komerční subjekty bez odpovídajícího vzdělání tíživou situaci dlužníků ochotných řešit své dluhy oddlužením. Tyto subjekty poskytovaly bez jakékoliv odpovědnosti dlužníkům zcela nekvalitní, neprofesionální a neodborné služby za absolutně nepřiměřené částky. Tyto služby byly často poskytovány i po zahájení insolvenčního řízení a mnohdy například i bez toho, aby subjekt upozornil dlužníka na rizika spojená s vedením incidenčních sporů. Komerční subjekty poskytovaly dlužníkům své služby i v případech, kdy bylo zcela zřejmé, že dlužník podmínky pro oddlužení nespĺňuje. Často tak byly pro své nedostatky návrhy na povolení oddlužení insolvenčním soudem odmítány. Společnosti také sepisovaly návrhy, které obsahovaly chybné skutkové okolnosti nebo nepřesné či zavádějící informace. Ty pak mohly přivést dlužníka před soudem do ještě horší situace. Trh těchto subjektů nebyl transparentní a regulovaný. Stát neměl dostatek efektivních nástrojů na jejich regulaci a to, jak je postihovat. Na tuto situaci zareagovala právě novela č. 64/2017 Sb. IZ (tzv. „akreditační novela“), která se snaží zabránit komerčním subjektům nadále těžit z tíživých situací dlužníků. (Kozák et al., 2018)

Návrh na povolení oddlužení spojený s insolvenčním návrhem nebo samotný návrh na povolení oddlužení, je-li podáván po podání věřitelského insolvenčního návrhu, tak může od 1. 7. 2017 pro aktivně legitimovaného dlužníka sepsat a podat pouze osoba stanovená zákonem. Podle § 390a odst. 1 IZ návrh na povolení oddlužení a insolvenční návrh musí být sepsán a za dlužníka podán:

- a) advokátem, notářem, soudním exekutorem, insolvenčním správcem, nebo

- b) akreditovanou osobou: akreditovanou osobou je právnická osoba, které byla rozhodnutím ministerstva udělena akreditace pro poskytování služeb v oblasti oddlužení. (Kozák et al., 2018)

Tyto osoby jsou zmocněny k sepsání návrhu na povolení oddlužení. Výjimkou jsou fyzické osoby, které mají právnické nebo ekonomické vzdělání v magisterském studijním programu nebo vykonaly zkoušku insolvenčního správce, anebo pokud je dlužníkem právnická osoba, kterou zastupuje osoba, která má právnické nebo ekonomické magisterské vzdělání nebo vykonala zkoušku insolvenčního správce. (Kozák et al., 2018)

Za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení ať už je podáván samostatně, či spolu s insolvenčním návrhem, a za služby s tím související, si mohou sepisovatelé nárokovat odměnu v maximální výši 4 000 Kč, navýšenou případně o příslušnou daň z přidané hodnoty. Půjde-li o sepsání a podání společného návrhu manželů na povolení oddlužení, odměna je omezena maximální částkou 6 000 Kč, navýšenou případně o příslušnou daň z přidané hodnoty. Zákon neurčuje minimální výši odměny. Kvalifikované osoby tak mohou poskytovat služby v oblasti oddlužení i bezplatně, akreditované osoby dokonce musí sepisovat insolvenční návrhy bezplatně. Nemožnost inkasovat odměnu za své služby může v konečném důsledku pro akreditované osoby znamenat, že mnoho neziskových veřejně prospěšných právnických osob bude od jejich poskytování muset z ekonomických důvodů postupně upustit. Dlužník nemusí platit zpracovateli odměnu za přípravu návrhu předem. Za zpracování návrhu získá kvalifikovaná osoba odměnu až po zahájení insolvenčního řízení ze splátek, které bude dlužník pravidelně hradit. Zpracovatelé také nesou zodpovědnost za správné sepsání návrhu, pokud tedy soud návrh odmítne nebo zamítne z důvodu formálních chyb, zpracovatel jej musí bezplatně opravit. (Kozák et al., 2018)

1.6.2 Náležitosti návrhu na povolení oddlužení

Náležitosti návrhu na povolení oddlužení a povinné přílohy vymezuje § 391 a § 392 IZ tak, aby se soudy mohly co nejlépe rozhodnout o tom, zda jsou splněny podmínky pro povolení a schválení oddlužení. Současně také náležitosti návrhu poskytují informace potřebné k vyjádření se ke způsobu oddlužení.

Návrh na povolení oddlužení musí podle aktuálního IZ obsahovat tyto obecné náležitosti:

- a) označení dlužníka a osob oprávněných za něho jednat,
- b) údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících 12 měsících,
- c) údaje o příjmech dlužníka za posledních 12 měsíců,
- d) návrh způsobu oddlužení nebo sdělení, že dlužník takový návrh nevznáší. (srov. § 391 IZ č. 182/2006 Sb. ve znění od 1. 6. 2019)

Výše uvedené platí po účinnosti tzv. „oddlužovací novely“. Do 1. 6. 2019 bylo delší období, za které byl dlužník povinen doložit dosažené a budoucí příjmy. Dlužník měl povinnost doložit údaje o očekávaných příjmech v následujících 5 letech a údaje o příjmech za poslední 3 roky. (srov. § 391 IZ č. 182/2006 Sb. ve znění od 1. 7. 2017)

Od 1. 6. 2019 již není třeba, aby dlužník ke svému návrhu na povolení přikládal seznam svých závazků s uvedením svých věřitelů, ale bude muset uvést alespoň 2 své věřitele a jejich pohledávky v intencích ustanovení § 3 insolvenčního zákona. Už také není třeba dokládat ani darovací smlouvy a smlouvy o důchodu, které se často v praxi prezentovaly jen jako bezcenné podklady, sloužící k tomu, aby byla na pohled splněna podmínka 30 %. Od nabytí účinnosti této novely také postačí, pokud dlužník doloží k návrhu na povolení oddlužení listiny dokládající údaje o příjmech za posledních 12 měsíců, dosud musel dokládat příjmy za poslední 3 roky. Pro předpoklad budoucích příjmů rovněž stačí období následujících 12 měsíců. Nově musí dlužník ke svému návrhu přiložit i čestné prohlášení, že byl při sepisu insolvenčního návrhu poučen o svých povinnostech v insolvenčním řízení, že v oddlužení bude řádně platit pohledávky svých věřitelů, že vynaloží veškeré úsilí, které po něm lze spravedlivě požadovat, k jejich plnému uspokojení, že bude plnit všechny povinnosti vyplývající z tohoto zákona a z rozhodnutí o schválení oddlužení, že bude přiznávat veškeré své příjmy v plné výši. Tímto se velmi sníží pracnost vypracování návrhu na povolení oddlužení, což uvítají především advokáti, insolvenční správci a exekutoři. Odměna za sepis návrhu na povolení oddlužení zůstává beze změny. (Strnad, 10. 3. 2019)

Návrh na povolení oddlužení lze podat pouze na formuláři, jehož náležitosti stanoví prováděcí právní předpis. Formulář je volně dostupný na webové stránce Ministerstva spravedlnosti (www.justice.cz). (Hášová et al., 2018)

Ve spojitosti se změnami souvisejícími s posilováním trendu doručování podání insolvenčnímu soudu v elektronické podobě se kvalifikované osobě ukládá povinnost podle

§ 80a odst. 1 IZ činit veškerá podání, včetně návrhů na povolení oddlužení, spojené případně s insolvenčním návrhem, prostřednictvím datové schránky nebo v elektronické podobě s uznávaným elektronickým podpisem. (Kozák et al., 2018)

Insolvenční zákon po novele č. 64/2017 Sb. také předpokládá, že dlužník v návrhu na povolení oddlužení spojeném s insolvenčním návrhem alternativně požádá soud, nejčastěji pro případ zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, aby byl jeho úpadek řešen pomocí konkursu. (Kozák et al., 2018)

1.6.3 Opravy, doplnění a odmítnutí návrhu na oddlužení

Může se stát, že návrh na oddlužení spojený s insolvenčním návrhem, resp. insolvenční návrh je nesrozumitelný nebo neúplný a pro tyto nedostatky nelze pokračovat v řízení. V tomto případě vedou nedostatky k okamžitému odmítnutí návrhu. Pokud by nebyl insolvenčnímu soudu podán úplný návrh na povolení oddlužení, bude jeho předkladatel vyzván k jeho doplnění. U návrhu na povolení oddlužení insolvenční soud usnesením vyzve dlužníka, který jej podal, nebo kvalifikovanou osobu podle § 390a odst. 1 IZ, která jej za dlužníka podala, k jeho opravě nebo doplnění. Také jej přitom poučí, jak je třeba oprava nebo doplnění provést. Usnesení insolvenční soud doručí jak kvalifikované osobě, tak i dlužníkovi. Od toho doručení běží počátek lhůty k opravě či odstranění vad návrhu. Lhůta pro doplnění příloh návrhu na povolení oddlužení je velmi krátká, nejvýše sedm dnů. To může být pro dlužníka velmi náročné. Je tedy důležité připravit přílohy návrhu na oddlužení perfektně již při prvotním podáním na insolvenční soud. K tomu od 1. 7. 2017 přispívá povinné zastoupení dlužníka pro sepsání a podání návrhu na oddlužení kvalifikovanou osobou podle § 390a odst. 1. IZ (Kozák et al. 2018)

Pokud nebude doplnění návrhu učiněno včas, nelze pro tento nedostatek v řízení pokračovat, a dojde tak k odmítnutí návrhu na povolení oddlužení a následnému postupu podle § 396 IZ, podle kterého od účinnosti novely zákona č. 64/2017 Sb. již nedochází automaticky k současnému prohlášení konkursu na majetek dlužníka. (Kozák et al., 2018)

Insolvenční návrh bude odmítnut i tehdy, pokud není sepsán a podán insolvenčnímu soudu kvalifikovanou osobou podle § 390a odst. 1 a 2 IZ. (Kozák et al., 2018)

1.6.4 Zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení

Pro insolvenční řízení jako soudní řízení platí dispoziční zásada. Výrazem této zásady je možnost zahájit a vést řízení pouze na základě návrhu podaného oprávněným subjektem s tím, že bez vůle navrhovatele nelze v zahájeném řízení pokračovat. Navrhovatel může do určitého okamžiku projevit vůli, že na vedení řízení už nemá zájem. (Hásová, 2018)

Podmínky zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení upravuje § 394 IZ. Dlužník může návrh na povolení oddlužení vzít zpět, pokud insolvenční soud nerozhodne o schválení oddlužení. Před 1. 7. 2017 bral insolvenční soud toto zpětvzetí na vědomí rozhodnutím, které doručoval osobě, která návrh podala, insolvenčnímu správci a také věřitelskému výboru. Odvolání proti tomuto rozhodnutí už nebylo možné. Také platilo omezení, že pokud dlužník návrh již jednou vzal zpět, nemohl ho podat znovu. (Hásová et al., 2018)

Od 1. 6. 2019 platí, že jestliže v posledních 3 měsících před podáním insolvenčního návrhu vzal dlužník svůj předchozí návrh na povolení oddlužení zpět, insolvenční soud návrh zamítne. (srov. § 395 IZ č. 182/2006 Sb. ve znění od 1. 6. 2019)

1.6.5 Společný návrh manželů na povolení oddlužení

Institut společného návrhu manželů na povolení oddlužení byl zaveden do IZ s účinností od 1. 1. 2014 novelou č. 294/2013 Sb. Do té doby tento institut do praxe zaváděla judikatura insolvenčních a odvolacích soudů, která připouštěla postup, kdy insolvenční soud spojí ke společnému projednání dva návrhy na povolení oddlužení podané každým z manželů samostatně, a to za podpůrného užití občanského soudního řádu. Od 1. 1. 2014 však spojení věcí různých dlužníků v insolvenčním řízení insolvenční zákon obecně zakazuje. Dle zákona tedy platí, že manželé, z nichž každý samostatně je osobou oprávněnou podat návrh na povolení oddlužení, mohou návrh podat společně. Pro posouzení, zda se jedná o osoby oprávněné podat společný návrh manželů na povolení oddlužení, je rozhodné, zda jde o manžele ke dni, kdy takový návrh dojde insolvenčnímu soudci. (Hásová et al., 2018)

Podle § 394a IZ společný návrh manželů na povolení oddlužení musí obsahovat výslovné prohlášení obou manželů, že souhlasí s tím, aby všechn jejich majetek byl pro účely schválení oddlužení považován za majetek ve společném jmění manželů. Dále musí obsahovat úředně ověřené podpisy obou manželů. Manželé, kteří podali společný návrh,

mají po dobu trvání insolvenčního řízení postavení nerozlučných společníků a považují se pouze za jednoho dlužníka. (Hásová et al., 2018)

1.6.6 Zamítnutí návrhu na povolení oddlužení

„Insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení, jestliže se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, že jím je sledován nepoctivý záměr, nebo že dlužník nebude schopen splácet v plné výši ani pohledávky podle § 168 odst. 2 písm. a) IZ, přičemž výše splátky ostatním věřitelům včetně věřitelů pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek postavených jím na roveň nesmí být nižší než tato pohledávka, a dále ani pohledávky podle § 169 odst. 1 písm. e) IZ a § 390a odst. 5 IZ.“ [srov. § 395 odst. 1 písm. b) IZ č. 182/2006 Sb. ve znění od 1. 6. 2019]

Insolvenční soud zamítne návrh i tehdy, jestliže dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyšlný a nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení. To může spočívat například v tom, že nebude včas plnit povinnosti, které mu soud uloží, přijde o svůj zdroj příjmů vlastní vinou nebo odmítne komunikovat s kvalifikovanou osobou. Pokud soud návrh na povolení zamítne, bude obvykle následovat zastavení řízení, protože „akreditační novela“ č. 64/2017 Sb. IZ automatické prohlašování konkursů na majetek zamezuje. (Kozák et al., 2018)

Od 1. 6. 2019 insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení i tehdy, jestliže v posledních 10 letech před podáním insolvenčního návrhu bylo dlužníkovi pravomocným rozhodnutím přiznáno osvobození od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž nebyly uspokojeny. Dále insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení také tehdy, jestliže v posledních 5 letech před podáním insolvenčního návrhu byl návrh dlužníka na povolení oddlužení pravomocně zamítnut z důvodu, že je jím sledován nepoctivý záměr, nebo jestliže ze stejného důvodu nebylo oddlužení schváleno nebo bylo schválené oddlužení zrušeno. Pokud v posledních 3 měsících před podáním insolvenčního návrhu vzal dlužník svůj předchozí návrh na povolení oddlužení zpět, insolvenční soud návrh na povolení oddlužení také zamítne. Rozhodnutí o zamítnutí návrhu na povolení oddlužení se doručuje dlužníkovi, osobě, která návrh podala, insolvenčnímu správci a dále také věřitelskému výboru. Odvolání proti tomuto rozhodnutí může podat pouze osoba, která návrh podala. (srov. § 395 IZ č. 182/2006 Sb. ve znění od 1. 6. 2019)

1.6.7 Následky neúspěšného návrhu na povolení oddlužení

Do 30. 6. 2017 bylo obvyklé, že pokud rozhodnutí o návrhu dlužníka na povolení oddlužení bylo jiné než samo povolení oddlužení, nevedlo řízení po své právní moci k definitivnímu ukončení insolvenčního řízení. Původní znění insolvenčního zákona nám v § 396 říkalo, že: „*jestliže insolvenční soud návrh na povolení oddlužení odmítne, vezme na vědomí jeho zpětvzetí nebo jej zamítne, rozhodne současně o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkursem.*“ [srov. § 396 IZ č. 182/2006 Sb. ve znění do 30. 6. 2017] Dlužník tedy automaticky spadl do nechtěného konkursu.

Právní úprava účinná od 1. 7. 2017 však přinesla radikální změnu. Zaznamenala totiž zřetelný odklon od tohoto automatického prohlášení konkursu na majetek každého dlužníka, jehož návrh na povolení oddlužení byl odmítnut, zamítnut, nebo který vzal dlužník zpět. Změna byla provedena především z důvodu neekonomičnosti dosavadních postupů, protože většinou neexistoval žádný majetek kromě klasického vybavení domácnosti a věcí určených pro osobní potřebu. Dalším důvodem bylo také vydávání státních prostředků na odměny a hotové výdaje insolvenčních správců, kteří si pravidelně nárokovali minimální odměnu 45 000 Kč bez DPH, i když docházelo k nulovému uspokojení věřitelů. (Kozák et al., 2018)

V důvodové zprávě zákonodárci uvedli, že k prohlášení konkursu může po 1. 7. 2017 docházet, pokud to bude vhodné, přínosné a neutrální z hlediska požadavků na státní rozpočet. Stanovená úprava zabraňuje administrativně a finančně náročnému vedení tzv. prázdných konkursů „na útraty státu“ s výjimkou případu, kdy dlužník trvá na řešení svého úpadku konkursem a složí insolvenčnímu soudu důvěru, s níž se pokryjí náklady konkursu. (Důvodová zpráva k insolvenčnímu zákonu č. 64/2017 Sb.)

V § 396 IZ jsou uvedeny případy, kdy k prohlášení konkursu na majetek dlužníka může nastat. První případ, kdy se tak může stát je, když návrh na povolení oddlužení nebyl podán společně s insolvenčním návrhem a insolvenční soud nezjistí, že majetek dlužníka, aniž se přihlíží k věcem, právům a jiným majetkovým hodnotám vyloučeným z majetkové podstaty, je pro uspokojení věřitelů absolutně nedostačující. (srov. § 396 IZ č. 64/2017 Sb.)

V dalším případě zákon stanovuje to samé, i když návrh na povolení oddlužení byl podán společně s insolvenčním návrhem. (srov. § 396 IZ č. 64/2017 Sb.)

Třetí případ, kdy ke konkursu může dojít nastává, pokud: „návrh na povolení oddlužení byl podán společně s insolvenčním návrhem a insolvenční soud zjistí, že majetek dlužníka, aniž se přihlíží k věcem, právům a jiným majetkovým hodnotám vyloučeným z majetkové podstaty, je pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující, a dlužník v návrhu na povolení oddlužení požádal, aby byl způsobem řešení jeho úpadku konkurs, a zaplatil zálohu na náklady insolvenčního řízení, stanovil-li mu soud povinnost k její úhradě podle § 108 odst. 2 a 3.“ [srov. § 396 odst. 1 písm. c) IZ ve znění od 1. 7. 2017]

1.6.8 Povolení oddlužení

Pokud nedojde ke zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení, odmítnutí nebo zamítnutí, insolvenční soud oddlužení povolí. Má-li soud pochybnosti o tom, zda je dlužník oprávněn podat návrh na povolení oddlužení, insolvenční soud oddlužení povolí a otázkou se bude zabývat až v průběhu schůze věřitelů. V § 397 IZ je také zmíněno, že insolvenční soud oddlužení nepovolí, dokud mu dlužník nepředloží seznam majetku. Rozhodnutí o povolení oddlužení nemusí obsahovat odůvodnění. Je doručována pouze dlužníkovi, přičemž odvolání proti němu není přípustné. (srov. § 397 IZ č. 182/2006 Sb. ve znění od 1. 6. 2019)

„Akreditační novela“ IZ s účinností od 1. 7. 2017 stanovuje, že pokud soud vydá rozhodnutí o úpadku spojené rozhodnutím o povolení oddlužení, vyzve nezajištěné věřitele, aby do 7 dnů od zveřejnění zprávy pro oddlužení v insolvenčním rejstříku sdělili soudu, zda chtějí svolat schůzi věřitelů k projednání způsobu oddlužení, nebo aby hlasovali o způsobu oddlužení mimo schůzi věřitelů. Insolvenční soud svolá schůzi věřitelů pouze tehdy, navrhne-li to nadpoloviční většina nezajištěných věřitelů. Současně musí pohledávky nezajištěných věřitelů činit nadpoloviční většinu nezajištěných přihlášených pohledávek. Pokud schůze věřitelů svolána nebude, pochybnosti o tom, zda je dlužník oprávněn podat návrh na oddlužení, vyřeší insolvenční soud sám. (Hásová et al., 2018)

1.6.9 Způsoby oddlužení

Povolení oddlužení ještě s konečnou platností neznamená, zda skutečně k tomuto způsobu řešení úpadku opravdu dojde. Oddlužení totiž musí být předtím schváleno. Prvním krokem mezi povolením a schválením oddlužení je určení formy provedení oddlužení. (Hásová et al., 2018)

Původní insolvenční zákon před 1. 7. 2017 rozlišoval dvě formy oddlužení dlužníka, a to:

- a) zpeněžením majetkové podstaty nebo
- b) plněním splátkového kalendáře.

Po novelizaci IZ od 1. 7. 2017 bylo možné oddlužení provést kombinací splátkového kalendáře a zpeněžením majetkové podstaty a její části, pokud o to dlužník výslovně požádal a insolvenční správce tuto žádost svým návrhem podpořil. (Hásová et al., 2018)

Kombinace těchto dvou forem byla díky judikatuře možná i před touto novelizací. Od 1. 7. 2017 byl tento způsob provedení oddlužení ukotven přímo v zákoně. (Maršíková a kol., 2017)

Od 1. 6. 2019 jsou i nadále dva způsoby oddlužení, a to zpeněžením majetkové podstaty a splátkovým kalendářem se zpeněžením majetkové podstaty. Kombinace zpeněžení majetkové podstaty a splátkového kalendáře je nově přípustná, můžeme říct i povinná, přímo ze zákona, čímž došlo ke sjednocení soudní praxe, protože do 31. 5. 2019 postupovaly jednotlivé insolvenční soudy odlišně. Do oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty nezasáhla žádná výrazná změna. Avšak způsob splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty byl výrazně upraven. Ke zpeněžení majetkové podstaty dochází vždy s výjimkou situace, ve které se zpeněžením majetku nedosáhne uspokojení věřitelů (resp. výtěžek postačuje pouze na úhradu odměny insolvenčního správce a nákladů spojených se zpeněžením) nebo pokud se jedná o obydlí dlužníka, ledaže by jeho hodnota přesahovala hodnotu určenou podle prováděcího předpisu násobkem částky na zajištění obydlí v dlužníkově bydlišti. (srov. § 398 IZ č. 182/2006 Sb. ve znění od 1. 6. 2019)

Dlužník navrhuující oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, může v návrhu na povolení požádat insolvenční soud o stanovení nižších než zákonem určených měsíčních splátek. V tomto případě musí v návrhu na povolení oddlužení také uvést výši navrhovaných měsíčních splátek nebo způsob jejich určení a také musí vysvětlit jednak důvody pro snížení splátek, jednak důvody, které dlužníka dovedly k jeho úpadku. (srov. § 391 IZ č. 182/2006 Sb. ve znění od 1. 6. 2019)

1.6.10 Zpráva pro oddlužení

Zásadní změnou a myšlenkou „akreditační novely“ účinné od 1. 7. 2017, byla tendence odbřemenit oddlužením přetížené insolvenční soudy. Byla tak snaha přesunout část jejich agendy na insolvenční správce. (Kozák et al., 2018)

K přezkumu přihlášených pohledávek už nedochází při přezkumném jednání u insolvenčního soudu, ale při osobním jednání insolvenčního správce s dlužníkem podle § 410 odst. 2 IZ. Zprávu o přezkumu pak předkládá insolvenční správce spolu se zprávou pro oddlužení insolvenčnímu soudu. (Maršíková a kol., 2017)

Oddlužení se po 1. 7. 2017 stalo v zásadě písemným procesem. Soud tak vychází z písemných podkladů, které mu bude zasílat především insolvenční správce. Za určitých okolností může být svolána i schůze věřitelů podle § 399 odst. 1 IZ, a tak mají nezajištění věřitelé nadále hlavní roli při rozhodování o způsobu oddlužení. Zákon předepisuje insolvenčnímu správci předložit insolvenčnímu soudu ve lhůtě do 30 dnů po uplynutí lhůty k přihlašování pohledávek tři základní dokumenty, a to zprávu o přezkumu, zprávu pro oddlužení a soupis majetku. Součástí zprávy o přezkumu je záznam o jednání s dlužníkem, seznam přihlášených pohledávek a doklad o písemném vyrozumění věřitele. Ke zprávě pro oddlužení musí insolvenční správce přiložit znalecký posudek, pokud je v majetkové podstatě nemovitá věc. Jedná-li se o návrh insolvenčního správce na oddlužení plněním splátkového kalendáře, musí připojit také propočet předpokládaného uspokojení nezajištěných věřitelů a návrh distribučního schématu splátkového kalendáře. Dále také musí přiložit vyjádření k návrhu dlužníka na stanovení nižších než zákonem určených měsíčních splátek, i když jej dlužník uvede ve svém návrhu na povolení oddlužení nebo na jednání s insolvenčním správcem v rámci přezkumu přihlášených pohledávek. (Kozák et al., 2017)

V insolvenční praxi se po účinnosti akreditační novely IZ řeší správné podání těchto zmíněných dokumentů insolvenčnímu soudu. Důvodem je zejména stanovený způsob komunikace insolvenčního správce s insolvenčním soudem (až na výjimečné situace) pouze elektronickou cestou. Nezřetelnost je také vyvolána díky četným (e-)formulářům používaným insolvenčními správci, které mají za cíl sjednotit, zpřehlednit a zefektivnit insolvenční praxi. (Kozák et al., 2017)

1.6.11 Splnění oddlužení

Pokud jsou splněny všechny úkony schváleného oddlužení, rozhodne insolvenční soud na základě zprávy o splnění oddlužení o tom, že bere splnění oddlužení na vědomí a současně rozhodne o zproštění insolvenčního správce jeho funkce a také o jeho odměně a nákladech. Uvedená rozhodnutí vydá insolvenční soud v podobě usnesení. Moment, kdy nastává splnění oddlužení, se podle úpravy od 1. 6. 2019 liší podle vybrané formy oddlužení. (Mlejnková, 29.3.2019)

1.6.12 Splnění oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty

Ke splnění oddlužení dochází, jestliže dlužník v oddlužení plněním splátkového kalendáře nebo se zpeněžením majetkové podstaty splatí všem svým věřitelům jejich pohledávky v plné výši. Oddlužení bude splněno i tehdy, splatí-li dlužník svým nezajištěným věřitelům alespoň 60 % jejich pohledávek v době 3 let od schválení oddlužení. Dále bude také oddlužení splněno i tehdy, pokud dlužníkovi nebude po dobu 5 let od schválení oddlužení toto oddlužení zrušeno a dlužník v průběhu řízení neporuší svou povinnost a vynaloží veškeré úsilí k plnému uspokojení pohledávek všech svých věřitelů. (Strnad, 10. 3. 2019)

„Oddlužovací novela“ odstranila 30% hranici pro uspokojení nezajištěných věřitelů osobám označovaným jako „zvlášť zranitelné osoby“. Zákon považuje za zvlášť zranitelné osoby starobní důchodce a osoby postižené invaliditou druhého nebo třetího stupně. Pokud splní dlužník ke dni vydání rozhodnutí o schválení oddlužení příslušné podmínky, soud zkrátí dobu oddlužení pro účely posouzení splnění oddlužení na 3 roky. V tomto případě bude oddlužení splněno nezávisle na míře uspokojení věřitelů. Jedinou podmínkou pro splnění oddlužení shodnou i pro ostatní dlužníky je skutečnost, že oddlužení nesmí být po dobu 3 let zrušeno. I v případě zvlášť zranitelných osob musí platit schopnost hradit odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce, výživné a odměnu za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení. (Strnad, 10. 3. 2019)

1.6.13 Splnění oddlužení zpeněžením majetkové podstaty

Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty je splněno po obdržení zprávy insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení a současně pokud dlužník řádně splnil všechny povinnosti stanovené v rozhodnutí o schválení oddlužení. (srov. § 412a IZ č. 182/2006 Sb. ve znění od 1. 6. 2019)

1.6.14 Přerušování a prodloužení průběhu oddlužení

Oddlužovací novela od 1. 6. 2019 zavádí dva nové způsoby, jak „protáhnout“ dobu oddlužení, kterými jsou přerušování průběhu oddlužení a prodloužení průběhu oddlužení.

Soud může rozhodnout o přerušování průběhu řízení až na 1 rok, a to jen z důležitých důvodů, a na návrh dlužníka nebo insolvenčního správce. Mezi typické důvody můžeme řadit potřebu vynaložení mimořádných nákladů na léčení, mimořádné škodné události a nutnost uvedení v původní stav. Dále také mimořádná vydání spojená se zajištěním bytových, sociálních, a jiných potřeb dlužníka. Další novinkou je prodloužení oddlužení. To znamená pro dlužníka možnost, že bude splácet nezajištěným věřitelům až o 6 měsíců déle. Průběh oddlužení lze prodloužit pouze jednou, nikoliv opakovaně. (Jirmásek, 9. 4. 2019)

1.6.15 Osvobození dlužníka od placení pohledávek

Pokud dlužník splní řádně a včas všechny povinnosti, které jsou spojeny se schváleným způsobem oddlužení, insolvenční soud dlužníka osvobodí od placení pohledávek v dosud neuspokojené výši. Rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení pohledávek musí být spojeno s rozhodnutím o splnění oddlužení. Osvobození se nevztahuje na pohledávky vzniklé po rozhodnutí o úpadku. Osvobození se také netýká zajištěné pohledávky, pokud zajištěný věřitel po schválení oddlužení nepožádal o zpeněžení zástavy. Dále se osvobození nevztahuje na pohledávky spočívající v peněžitém trestu nebo jiné majetkové sankci uložené dlužníkovi v trestním řízení za úmyslný trestný čin, pohledávky na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti, pohledávky na výživném ze zákona a pohledávky věřitelů na náhradu škody způsobené na zdraví. („Jak ven z dluhové pasti“, 2019)

1.6.16 Odejmutí a zánik osvobození

Ani po rozhodnutí o osvobození od placení pohledávek není osvobození dlužníka úplně definitivní. Pokud totiž vyjde během 3letého období najevo skutečnost, že rozhodnutí o splnění oddlužení a osvobození od placení pohledávek být vydáno nemělo, osvobození od placení pohledávek se zruší. Návrh na zahájení řízení o odnětí osvobození může podat nezajištěný věřitel, který nebyl při oddlužení zcela uspokojen. Přiznané osvobození bude rovněž odejmuto v případě, že dlužník dosáhl schválení, provedení oddlužení nebo osvobození od placení pohledávek v souvislosti s úmyslným trestným činem. K zahájení řízení o odejmutí osvobození od placení pohledávek dochází v tomto případě ze zákona. Pokud dojde k vydání rozhodnutí o odejmutí osvobození od placení pohledávek, dochází k obnovení práva věřitelů na vymáhání pohledávek, které nebyly dlužníkem uhrazeny v rámci oddlužení. (Hásová & Moravec, 2013)

1.7 Přístupy k institutu oddlužení

Díky celosvětové poptávce po institutu oddlužení fyzických osob se vytvořily rozdíly mezi národními přístupy ke kodifikaci a problematika institutu oddlužení se stala předmětem komparativní metody zkoumání.

Přístupy k oddlužení můžeme dělit na 4 skupiny. První skupinu vyjadřuje *market model* a zahrnuje státy Kanadu a USA. Tento model předpokládá rychlé odpuštění dluhů vzniklých ze spotřebitelských smluv. Mezi dluhy, které však nelze odpustit, řadí dluhy vzniklé mezi dlužníkem a nepodnikatelem.

Druhá skupina uplatňuje *restrictions model*, který je používán ve státech Anglie, Wales, Skotsko, Austrálie a Nový Zéland. Oddlužení probíhá podobně jako v přístupu *market model*, avšak navíc jsou v tomto přístupu zahrnuty také politické a občanské restrikce během a po skončení procesu oddlužení.

Třetí přístup lze pojmenovat jako *liability model* a je uplatňován ve státech Německo, Rakousko a také v České republice. Právní úpravy v těchto státech jsou specifické tím, že proces oddlužení trvá poměrně dlouho dobu, a to až 10 let. Cílem tohoto přístupu je zvýšit uspokojení věřitelů během procesu oddlužení.

Poslední skupina zahrnuje státy Francii, Dánsko, Belgie, Finsko, Norsko a Švédsko. V těchto státech je právní úprava řízena sociálně-politickými aspekty. Přístup závisí zejména na rozhodnutí insolvenčního soudu, a tak je nazýván jako *mercy model*.

Ve shrnutí lze tedy říct, že *market model* upozorňuje věřitelům jejich odpovědnost za vznik předlužení dlužníka. Na druhé straně *model liability* trvá na povinnosti dlužníka splnit vzniklé závazky, alespoň v omezené míře. *Model restrictions* společnost chrání před dlužníkem prostřednictvím politických a občanských omezení, a *model mercy* chrání dlužníka z uvedených přístupů úplně nejvíce. (Heur, 2013)

1.8 Zhodnocení akreditační novely insolvenčního zákona účinné od 1. 7. 2017

Od 1. července 2017 nabyla účinnosti tzv. akreditační novela insolvenčního zákona (č. 182/2006 Sb.). Reagovala na situaci právní úpravy platné do 30. června 2017 a přinesla v oblasti insolvence řadu zásadních změn. Návrh této novely byl podán zejména s následujícími cíli:

- a) Změnit systém přidělování insolvenčních věcí v oblasti oddlužení.
- b) Posílit dohled nad výkonem funkce insolvenčního správce.
- c) Zvýšit transparentnost insolvenčního řízení, omezit administrativní úkony insolvenčních soudů a posílit doručování dokumentů do datových schránek.
- d) Regulovat subjekty poskytující služby související s institutem oddlužení.
- e) Zajistit intenzivnější ochranu před šikanózními insolvenčními návrhy (Důvodová zpráva k IZ č. 64/2017 Sb.).

1.7.1 Změna systému přidělování insolvenčních věcí

Jednou z prvních oblastí, do které novela insolvenčního zákona č. 64/2017 Sb. zasáhla, se týká systému ustanovování insolvenčních správců do jednotlivých insolvenčních řízení. Po revizní novele účinné od 1. 1. 2014 bylo insolvenčnímu správci umožněno vykonávat svou činnost v provozovně. Touto úpravou však nastala situace, kdy mohli insolvenční správci zakládat neomezený počet provozoven. Začalo tedy docházet k vysokým rozdílům v počtu ustanovení insolvenčních správců do insolvenčních řízení, kdy nebylo neobvyklé, že insolvenčnímu správci s malým počtem zřízených provozoven nebyl téměř až po dobu 2 měsíců přidělen žádný případ. Nárůst počtu provozoven insolvenčních správců znamenal pro insolvenční správce větší časové zatížení, obtížnost zajištění výkonu činnosti insolvenčního správce vůči dlužníkům a nárůst nákladů jak pro insolvenčního správce, tak pro dlužníka. Ministerstvo spravedlnosti navíc zjistilo, že za provozovnu označují insolvenční správci pomyslné objekty. Nastávaly tedy situace, kdy byl přidělen insolvenčnímu správci případ dlužníka v důsledku registrace jeho provozovny v okrese dlužníka, avšak tato provozovna ve skutečnosti vůbec neexistovala a komunikace s insolvenčním správcem tak byla ztížena. (Důvodová zpráva k IZ č. 64/2017 Sb.)

Akreditační novela insolvenčního zákona zavedla nový princip přidělování insolvenčních věcí. Seznamy insolvenčních správců se nyní vedou podle krajských soudů, což má

značný dopad do praxe. Insolvenčnímu správci sice zůstává zachována možnost zřídit si v obvodu jednoho kraje více provozoven, do seznamu se ovšem запиše pouze jedno sídlo, resp. provozovna. Z tohoto důvodu je zaznamenáno snížení počtu zřizovaných provozoven a spravedlivé rozdělování insolvenčních věcí mezi správce. (Skolková, 25. 7. 2017)

Díky této změně už nejsou insolvenční správci motivováni k provozování několika provozoven v kraji, proto je často ztížena komunikace dlužníka a insolvenčního správce.

Dalším z cílů právní úpravy bylo zabránit tomu, aby jeden hlavní věřitel ovlivnil výběr insolvenčního správce. To bylo podle Ministerstva spravedlnosti často využíváno subjekty při řešení úpadku oddlužením. Nyní je pro odvolání a určení nového insolvenčního správce nutný souhlas nadpoloviční většiny věřitelů. Souhlas se posuzuje podle výše pohledávek a také podle absolutního počtu věřitelů. (Důvodová zpráva k IZ č. 64/2017 Sb.)

1.7.2 Posílení dohledu nad výkonem insolvenčního správce

Dalším cílem akreditační novely bylo posílit dohled nad výkonem funkce insolvenčního správce. Zákodárci chtěli, aby Ministerstvo spravedlnosti bylo schopno vykonávat kontrolní a správně-právní pravomoc nad výkonem funkce insolvenčního správce v obecné rovině. (Důvodová zpráva k IZ č. 64/2017 Sb.)

Akreditační novela insolvenčního zákona tak zavedla novou agendu Ministerstva spravedlnosti, která nyní vykonává posílený dohled nad insolvenčními správci, a také vykonává činnosti související s udělováním a odebráním akreditace subjektům oprávněným poskytovat služby související s institutem oddlužení. Povinností Ministerstva spravedlnosti je zajistit dodržování normativního rámce požadavků, které jsou kladeny na insolvenční správce. Další povinností je vykonávat sankční pravomoc za správní delikty. Například pravomocí Ministerstva spravedlnosti je možnost zrušit oprávnění insolvenčnímu správci, pokud poruší závažným způsobem své povinnosti, ale i tehdy, nespolupracuje-li při výkonu kontroly dohledového orgánu a zabrání tím odhalení svého protiprávního jednání. (Skolková, 25. 7. 2017)

1.7.3 Zvýšení transparentnosti insolvenčního řízení

Novela insolvenčního zákona účinná od 1. 7. 2017 měla rovněž za cíl zvýšit transparentnost insolvenčního řízení, a to zejména prostřednictvím nového sběru a podrobné analýzy dat, která jsou obsažena v soupisu majetkové podstaty, v seznamu přihlášených pohledávek, a hlavně v konečné zprávě a ve zprávě o plnění reorganizačního plánu. Tím došlo k výraznému omezení způsobů, kterými jsou insolvenční řízení negativně ovlivňovány ze strany věřitelů, kterých se insolvenční řízení týká. (Důvodová zpráva k IZ č. 64/2017 Sb.)

Tato novela také zavedla elektronické formuláře pro návrh na vstup právního nástupce do insolvenčního řízení, pokud dochází k převodu či přechodu pohledávky, dále také formulář pro seznam přihlášených pohledávek, pro soupis majetkové podstaty a pro konečnou zprávu a zprávy o plnění reorganizačního plánu. Náležitosti těchto formulářů jsou stanoveny vyhláškou. Formuláře jsou pak bezplatně zveřejněny způsobem, který umožňuje dálkový přístup. Všechna důležitá data z těchto zavedených formulářů jsou shromažďována na Ministerstvu spravedlnosti, jež pak data vyhodnocuje a na určitá zjištění reaguje odpovídajícím způsobem. (Knoblochová, 2. 6. 2017)

Akreditační novela se také zaměřila na odlehčení administrativní zátěže insolvenčních soudů. Část funkcí insolvenčního soudu je přenesena na insolvenčního správce. Zrušila se řada neúčelných povinností insolvenčního soudu. Změny se dotkly především pravidel nařízení přezkumného jednání a nařízení schůze věřitelů. Věřitelskou schůzi lze svolat, pokud o to požádá nadpoloviční většina všech věřitelů, jejichž pohledávky počítané podle výše činí zároveň nadpoloviční většinu přihlášených pohledávek. Průměrná délka insolvenčního řízení by tedy mohla být kratší než před účinností akreditační novely IZ. Po zkoumání délky insolvenčního řízení před účinností akreditační novely IZ a po její účinnosti, jsem zjistila, že průměrná délka insolvenčního řízení se nezkrátila. Zůstal zde totiž zachován soudní přezkum insolvenčními správci a soud zůstal odpovědným orgánem za správnost přezkumu. Insolvenční soud zůstal nadále odpovědný i za zvolený způsob oddlužení, pokud nerozhodnou o způsobu oddlužení věřitelé. V případě zjištění nedostatků musí soud vyzvat správce na provedení oprav a kontrolovat, zda bylo vše řádně opraveno.

1.7.4 Regulace subjektů poskytujících služby související s institutem oddlužení

Do 1. 7. 2017 dominoval v insolvenční praxi negativní jev spočívající v možnosti komerčních subjektů poskytovat služby související s institutem oddlužení. Pouze malé procento z těchto subjektů totiž poskytovalo služby kvalifikované. Díky tomu byly návrhy na oddlužení často nekvalitní a vznikalo větší riziko poškození příjemce těchto služeb. Za nekvalifikované služby si komerční subjekty často účtovaly odměnu v řádu cca 5 000 Kč až 50 000 Kč, a dlužníci se tak často ještě více zadlužovali. Je zřejmé, že hlavním cílem většiny oddlužovacích společností bylo především dosažení co největšího zisku, nikoliv však péče o tíživou situaci dlužníka. Akreditační novela tak zpřísnila podmínky v poskytování služeb v oblasti oddlužení. (Důvodová zpráva k IZ č. 64/2017 Sb.)

Zavedením nového § 390a do IZ bylo zakotveno, že návrh na povolení oddlužení může od 1. 7. 2017 za dlužníka sepsat a podat pouze advokát, notář, soudní exekutor, insolvenční správce, nebo akreditovaná osoba. Novela tak zbavila dlužníka práva podat návrh na povolení oddlužení samostatně. Výjimkou jsou dlužníci, kteří mají ukončené magisterské vzdělání v ekonomickém nebo právnickém oboru nebo vykonali zkoušku insolvenčního správce. Tyto osoby mohou podat návrh na povolení oddlužení samostatně. Zákon limituje odměnu pro osoby sepisující a podávající návrh na povolení oddlužení částkou 4 000 Kč bez DPH a v případě společného oddlužení manželů částkou 6 000 Kč bez DPH. U akreditovaných osob zákon odměnu vylučuje. Cílem této právní úpravy tak bylo učinit v této oblasti trh těchto komerčních subjektů transparentní a umožnit poskytování služeb v oblasti oddlužení pouze osobám, které mají potřebnou kvalifikaci k tomu, aby byl pro dlužníka zajištěn co nejkvalitnější servis. (Knoblochová, 2. 6. 2017)

Praxe však ukázala, že situace v oblasti poskytování služeb v oddlužení by potřebovaly opět změnu. Ministerstvo spravedlnosti totiž stále registruje případy, kdy agentury neoprávněně zneužívají tíživé situace dlužníka. Podle Strnada by bylo vhodné znovuotevření debaty o výši částky za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení. Také podotýká, že konstrukce této změny nevyžaduje (za)placení dlužníkem předem nebo přímo při sepisu návrhu, ale k úhradě dochází až v průběhu insolvenčního řízení ze strany insolvenčního správce. Zákonem určená sazba je v mnoha případech nedostatečná, kvalitní odborníky odrazuje a nepřímo tak podporuje stále nevymýcené vinklaření „oddlužovacích agentur“, které mohou být velmi často napojeny na některého z advokátů. (Strnad, 18. 5.2018)

Za možnou úpravu by také stála revize závěru o tom, že nárok na tuto odměnu nemají mít akreditované osoby, tedy zejména obecně prospěšné společnosti, neziskové spolky a charity. Původní návrh „akreditační novely“ s jejich odměnou totiž počítal. Později však tato úprava bez hlubšího vysvětlení z novely vypadla, což zamezilo řadě těchto osob nadále se na oddlužení podílet. Ne všechny jsou schopny dotovat poskytování služeb v oddlužení z jiných svých příjmů. (Šrámek, 18. 5. 2018)

Přijaté změny tedy částečně odstranily problémy komerčních subjektů neoprávněně poskytujících právní služby v oblasti oddlužení. Dlužníkům jsou nyní poskytovány kvalitnější služby, než které dostávali před 1. 7. 2017, a tím mají větší šanci na vyřešení své situace.

1.7.5 Intenzivnější ochrana před šikanózními insolvenčními návrhy

S cílem ochrany subjektů před šikanózními insolvenčními návrhy zavedla novela tzv. „předběžné posouzení věřitelského návrhu“. Insolvenční soud před zveřejněním návrhu v insolvenčním rejstříku nejdříve předběžně posoudí, zda se nejedná o návrh zjevně bezdůvodný. Pokud by soud měl podezření, že se jedná pouze o účelový návrh, může rozhodnout, že po dobu 7 dní nebude návrh zveřejněn v insolvenčním rejstříku. Během této doby by měl dlužník vynaložit co největší úsilí k tomu, aby soud přesvědčil, že není v úpadku a docílil tak odmítnutí návrhu. Právní úprava také umožňuje insolvenčnímu soudu uložit navrhovateli pokutu za podání zjevně bezdůvodného insolvenčního návrhu až do výše 500 000 Kč. Dříve se jednalo maximálně o částku 50 000 Kč. Další obranou je také povinnost věřitele složit zálohu na náklady insolvenčního řízení. Záloha se hradí s podáním návrhu, a pokud nebude uhrazena, dochází k zastavení insolvenčního řízení. (Szopová, 1. 11. 2017)

2 Statistická data oddlužení v České republice

Data uvedená v této kapitole jsou získána prostřednictvím analýzy reálných dat zpracovaných společností InsolCentrum, s. r. o. Tato společnost se věnuje zpracování a analýze dat exekucí a insolvenčních řízení dlouhodobě. Dále jsou také použita data z portálu Crefoport, s. r. o., který se už také delší dobu o vývoj insolvence v České republice zajímá.

Z analýzy let 2008–2017 portálu InsolCentrum, s. r. o. vyplynulo, že 200 000 lidí podalo návrh na povolení oddlužení a 150 000 dlužníků dosáhlo schválení. V případě 15 000 navrhovatelů nedošlo ke splnění podmínek nebo se spojilo oddlužení manželů do jednoho řízení. Aktuálně probíhá cca 100 000 oddlužení a 35 000 lidí je již úspěšně oddluženo. (Veselá, 4. 7. 2019)

Podle této analýzy je věková struktura dlužníků následující:

Tabulka 1 Věková struktura dlužníků

Věk	Procento dlužníků
18–28 let	4,40 %
29–64 let	82,83 %
65 + let	12,77 %
Ženy	46 %
Muži	54 %

Zdroj: InsolCentrum.cz, vlastní zpracování

Dlužníci průměrně zaplatili více než polovinu hodnoty svého dluhu, a to 64 %. Z toho bylo 56 % nezajištěných dluhů a 54 % zajištěných dluhů. Je zajímavé, že 100 % svých nezajištěných dluhů uhradila celá ¼ dlužníků. Výše dluhů činila v průměru 660 000 Kč. Muži si půjčují výrazně vyšší částky a lépe je splácí. Mezi kraji nejsou v průměrné úspěšnosti splácení v rámci oddlužení velké rozdíly. Průměrné uspokojení věřitelů podle krajů znázorňuje následující obrázek. (Veselá, 4. 7. 2019)

Obrázek 2 Průměrné uspokojení věřitelů podle krajů

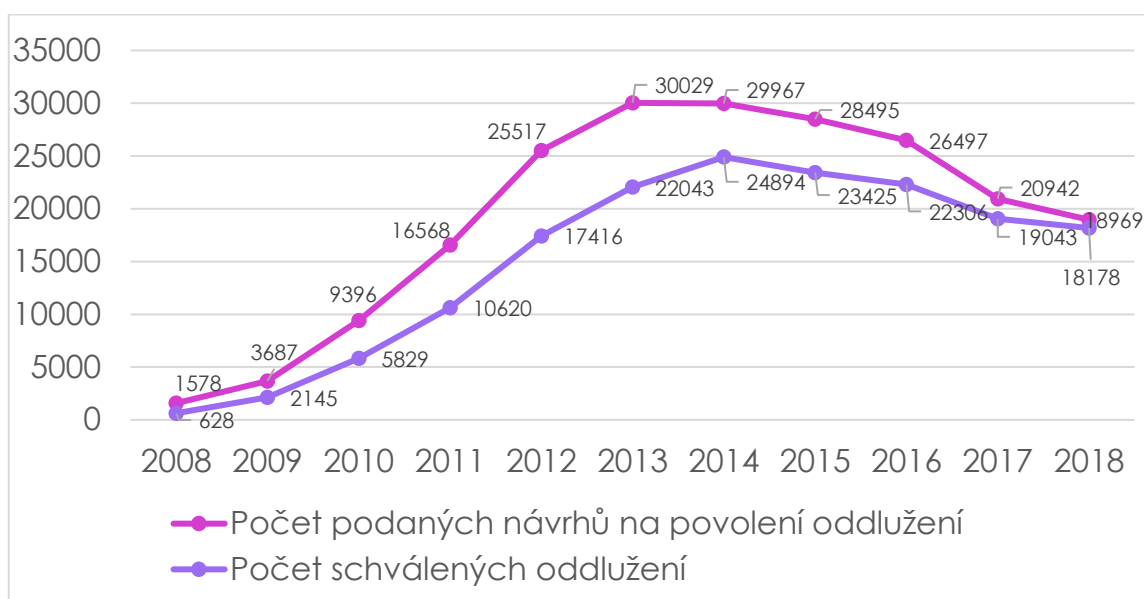

Zdroj: InsolCentrum.cz, vlastní zpracování

2.1 Vývoj počtu návrhů na povolení oddlužení

Návrh na povolení oddlužení podalo v roce 2018 celkem 18 969 osob. Oddlužení z toho bylo povoleno v 18 178 případech. Meziročně se však poměr povolených oddlužení zvyšuje. V roce 2018 vzrostl počet povolených oddlužení na 95,83 %, v roce 2017 to bylo 90,93 % a v roce 2016 bylo z celkových 26 497 žádostí povoleno oddlužení pouze u 22 306 osob, tj. 84 %. Vývoj počtu podaných návrhů na povolení oddlužení a počtu schválených oddlužení je znázorněn na následujícím grafu. („Vývoj insolvence v České republice v roce 2018“, 2018)

Graf 1 Vývoj oddlužení v ČR od roku 2008 do roku 2018

Zdroj: Crefoport.cz, vlastní zpracování

V roce 2017 a 2018 je Ministerstvem spravedlnosti pozorován značný pokles podaných návrhů na povolení oddlužení a také pokles počtu žádostí, které soudy zamítnou. Část úbytku můžeme přisuzovat novele insolvenčního zákona účinné od 1. 7. 2017 a změně, která zakazuje sepisovat a podávat návrh na povolení oddlužení komerčním subjektům. Bohužel se ukázalo, že některé oddlužovací agentury ve svém byznysu stále pokračují. Za tuto jejich činnost jim hrozí až statisícové pokuty. Pokles podaných návrhů na povolení oddlužení může být také zapříčiněn nízkou dostupností kvalifikovaných osob. Nelze však pominout příznivou ekonomickou situaci, která má na pokles návrhů jistě značný podíl. (Štefan, 10. 3. 2018)

Tabulka 2 Měsíční přehled počtů návrhů na povolení oddlužení a povolených oddlužení v roce 2017 a 2018

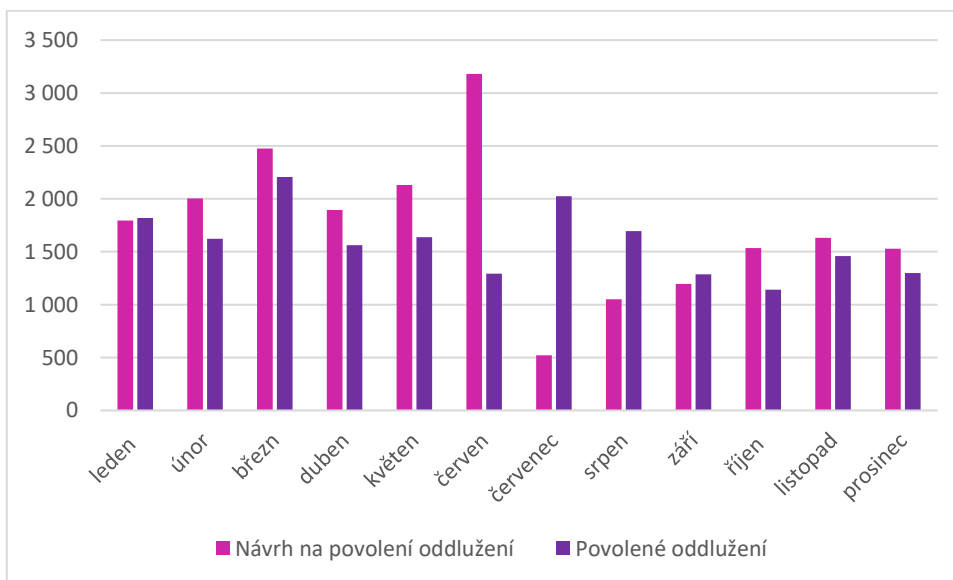
měsíc	návrh na povolení oddlužení		povolené oddlužení	
	2017	2018	2017	2018
1	1 795	1 400	1 819	1 398
2	2 003	1 658	1 623	1 471
3	2 476	1 688	2 206	1 696
4	1 894	1 697	1 562	1 561
5	2 130	1 748	1 637	1 729

6	3 180	1 671	1 293	1 738
7	522	1 449	2 025	1 324
8	1 051	1 505	1 694	1 490
9	1 197	1 326	1 286	1 491
10	1 534	1 810	1 140	1 588
11	1 632	1 711	1 459	1 562
12	1 528	1 388	1 299	1 148
celkem	20 942	19 051	19 043	18 196

Zdroj: Crefoport.cz, Vlastní zpracování

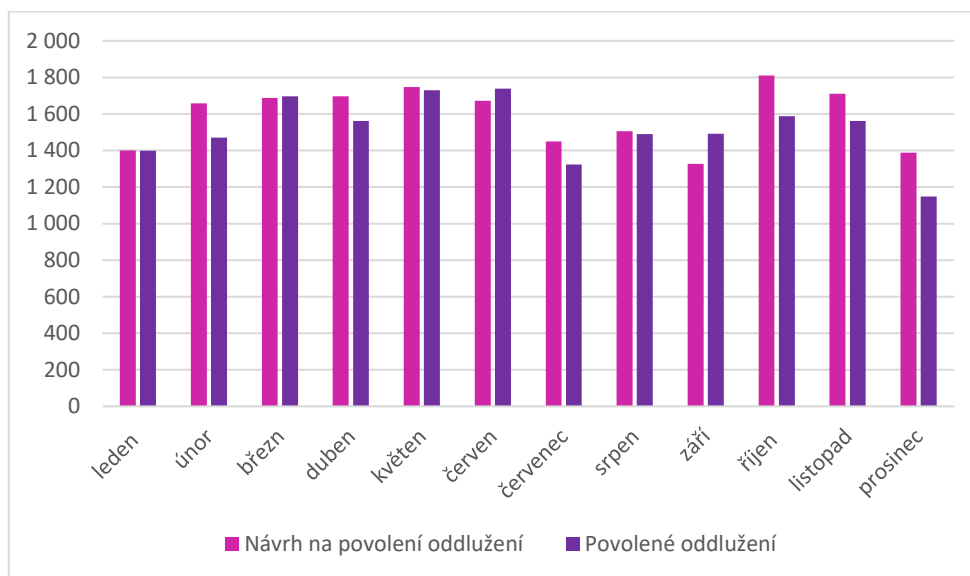
Pokud se zaměříme na počet podaných návrhů na povolení oddlužení a povolených návrhů za každý měsíc v roce 2017 a 2018, je pozorován rapidní nárůst podaných návrhů na povolení oddlužení před účinností akreditační novely, tj. v červnu 2017 a zároveň pokles v následujícím měsíci. V červnu 2017 podalo návrh na oddlužení celkem 3 180 osob. V červenci je zaznamenáno pouze 522 návrhů. Lidé se tak nejspíše obávali změn, které akreditační novela přinese. Úbytek je pak také důsledkem zpřísnění podmínek byznysu s fiktivními a spekulativními návrhy a regulací subjektů poskytujících služby související s institutem oddlužení.

Graf 2 Vývoj počtu návrhů na povolení oddlužení a počtu povolených oddlužení v roce 2017

Zdroj: Crefoport.cz, Vlastní zpracování

Graf 3 Vývoj počtu návrhů na povolení oddlužení a počtu povolených oddlužení v roce 2018

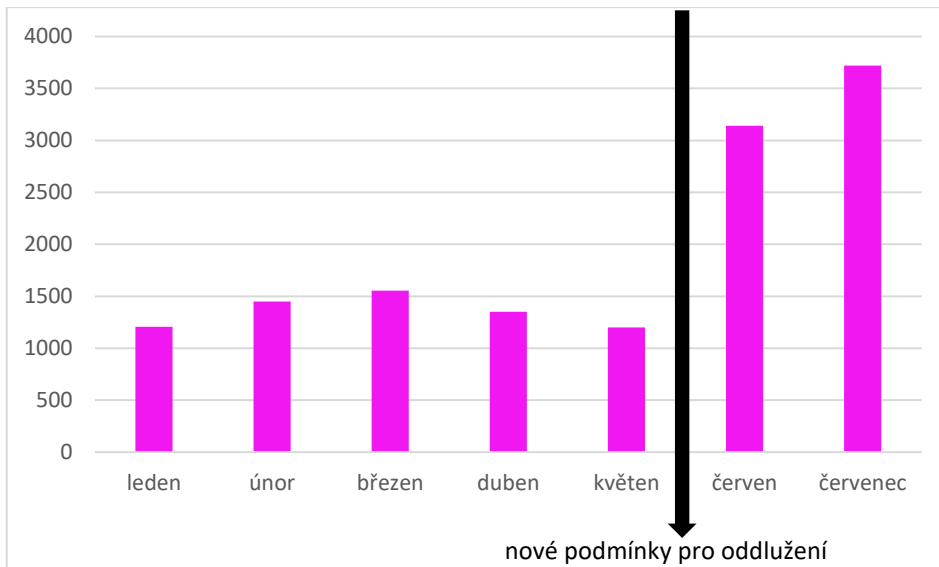

Zdroj: Crefoport.cz, Vlastní zpracování

Od 1. 6. 2019, tedy od účinnosti tzv. oddlužovací novely počet návrhů na povolení oddlužení ve většině krajů v České republice stoupl na dvojnásobek. Očekávání odborníků, že nárůst bude až několikanásobný, se však nenaplnilo. Důvodů je hned několik. Řada dlužníků nechce být pod kontrolou insolvenčních správců; už se adaptovali na život s exekucemi. Dalším důvodem mohou být i letní prázdniny, kdy lidé odkládají starosti na září. (Lidovky.cz, 12. 8. 2019)

Počet podaných návrhů na povolení oddlužení v roce 2019 je znázorněn v následujícím grafu.

Graf 4 Počet podaných návrhů na povolení oddlužení v roce 2019

Zdroj: Lidovky.cz, 2019

3 Praktická část

3.1 Proces oddlužení na konkrétním případě

V této kapitole se budu zabývat oddlužením z praktického pohledu. Na modelovém příkladu přiblížím proces oddlužení s aplikací právní úpravy oddlužení plněním splátkového kalendáře, jak dle právní úpravy účinné od 1. 7. 2017, tak dle úpravy účinné od 1. 6. 2019.

Dlužníkem je 45letá žena, která má vyživovací povinnost vůči svému synovi, se kterým sdílí společnou domácnost. Měsíční náklady na bydlení činí 3 500 Kč. Počátek její situace nastal poté, co si vzala úvěr na pořízení zařízení domácnosti a osobního automobilu, který přestala být schopna hradit a ocitla se v situaci, kdy nebyla schopna splácet ani běžné závazky a byla v prodlení s jejich hrazením. Žena není podnikatelka a nemá žádné závazky pocházející z podnikatelské činnosti. Její závazky, kterých si je vědoma, představují spotřební úvěr ve výši 50 000 Kč poskytnutý společností Home Credit, a.s., 100 000 Kč poskytnutý společností CreditPortal, a.s., 40 000 Kč poskytnutých společností Česká spořitelna, a.s., 35 000 Kč za spotřební úvěr poskytnutý u společnosti Komerční banka, a.s., 70 000 Kč u společnosti Jet Money s.r.o., 60 000 Kč u společnosti Friendly Finance Asia s.r.o. a dluh za odběr elektrické energie u společnosti E.ON Energie, a.s., F.A. ve výši 66 644 Kč. Dlužník má tedy celkem 9 věřitelů, celková výše nezajištěných pohledávek činí 421 644 Kč. Veškeré její závazky jsou více než 30 dnů po splatnosti. Tyto závazky dlužník neplní po dobu delší než 3 měsíce po splatnosti. Vzhledem k tomu, že jediným jejím příjmem je mzda v celkové výši 17 000 Kč, není v jejích silách tyto závazky splácet. Tím se dostala do prodlení a dochází tak k navýšování závazků o úroky, smluvní poplatky a penále. Dlužník nedisponuje žádným movitým majetkem ani žádným hodnotným movitým majetkem, pouze základním vybavením domácnosti. Insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení podala v roce 2018.

3.1.1 Oddlužení dle právní úpravy účinné od 1. 7. 2017

Z těchto informací vyplývá že je žena v úpadku. Má více než jednoho věřitele, více než jeden závazek a její pohledávky se nacházejí 30 dní po splatnosti, přičemž již není schopna své závazky plnit. Navrhuje řešit svou situaci oddlužením formou plnění splátkového kalendáře. Podmínkou je schopnost uhradit během 5 let 30 % svých závazků nezajištěným věřitelům.

K dlužné částce musíme přičíst odměnu náležející insolvenčnímu správci, která činí 750 Kč bez DPH a měsíční náhradu hotových výdajů ve výši 150 Kč bez DPH. Žena je plátcem DPH, a tak se tato hodnota musí navýšit o 21 %. Insolvenčnímu správci musí být tedy měsíčně vyplácena celková odměna ve výši 1 089 Kč. Na rozhodnutí, zda je oddlužení možné plnit splátkovým kalendářem, je rozhodující výše čisté mzdy, která činí 17 000 Kč. Od čisté mzdy se odečítá tzv. základní částka, která představuje součet jednotlivých nezabavitelných částek zaokrouhlených na celé koruny nahoru. Základní částka na osobu dlužníka se vypočte jako 2/3 součtu životního minima a normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu pro byt užívaný na základě nájemní smlouvy v obci od 50 000 – 99 999 obyvatel, které činí 5 928 Kč pro rok 2018. Životní minimum pro rok 2018 činí 3 410 Kč. Základní částka, která připadá na osobu dlužníka činí tedy $2/3 \times (3\,410\text{ Kč} + 5\,928\text{ Kč}) = 6\,225,33\text{ Kč}$. Na každou vyživovanou osobu a manžela se vypočte základní částka ve výši jedné 1/4 nezabavitelné částky, tedy $1/4 * 6\,225,33\text{ Kč} = 1\,556,33\text{ Kč}$. Základní nezabavitelná částka na dlužníka je tedy 7 782 Kč. Od čistého příjmu 17 000 Kč odečteme tuto částku 7 782 Kč = 9 218 Kč. Tato částka je po odečtení nezabavitelných částek nižší než základní nezabavitelná, tj. nižší než 9 643 Kč. V tomto případě bude srážka rovna pouze 2/3 z výsledné částky, tj. 6 144 Kč. Po odečtení nezabavitelné částky máme k dispozici hrubou měsíční splátku, od které se odečte měsíční odměna insolvenčnímu správci, která je stanovena na 1 089 Kč. Po těchto úpravách nám vyjde měsíční splátka 5 055 Kč, kterou je dlužník schopen hradit. Tato položka se vynásobí 60 měsíci, což je doba splátkového kalendáře. Výsledná částka tedy činí 303 300 Kč. Od této částky ještě musíme odečíst odměnu za přezkum přihlášených pohledávek, která v tomto případě činí 2 722,50 Kč. Výsledná částka, kterou dlužník uhradí za 5 let je 300 577,50 Kč. Předpokládaná výše uspokojení je 71,29 % z celkové dlužné částky. Žena je schopna splatit během 5 let více než 30 %, a proto soud může oddlužení plněním splátkové kalendáře povolit. („Postup pro výpočet splátek“, 2018)

3.1.2 Oddlužení dle právní úpravy účinné od 1. 6. 2019

V této kapitole budu vycházet ze stejného zadání jako v té předchozí. Vláda však 25. 3. 2019 schválila změnu v NV 595/2006 Sb. o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení, a to s účinností od 1. 6. 2019. Tato změna by mohla podnitit

dlužníky s exekucí k tomu, aby se neodvraceli od legálního zaměstnání a nesnažili se odklánět k práci v „šedé ekonomice“.

Čistá mzda zaměstnance činí 17 000 Kč. Základní částka, která nesmí být dlužníkovi sražena je ve výši 8 036 Kč (tj. 6 428,67 Kč + 1 607,17 Kč). Zbytek čisté mzdy po odpočtu základní částky činí 17 000 Kč – 8 036 Kč = 8 964 Kč. Nyní porovnáme zbytek čisté mzdy s částkou 19 286 Kč, vzhledem k tomu, že je nižší, zaokrouhlíme částku 8 964 Kč na částku dělitelnou třemi směrem dolů, 1/3 z částky 8 964 Kč je 2 988 Kč. Tato částka vždy připadne dlužníkovi a zbytek připadne nezajištěným věřitelům. Z těchto informací můžeme tedy uzavřít, že dlužník bude platit po odečtení nákladů insolvenčního správce 4 887 Kč (tj. 5 976 Kč – 1 089 Kč). Od 1. 6. 2019 však dlužník nemá mít jistotu, zda ji soud opravdu osvobodí od placení zbylých pohledávek. Po 5 letech splácení soud posoudí, zda dlužník vynaložil veškeré své úsilí na splacení svých dluhů.

V následující tabulce je celý příklad shrnut do přehledné tabulky s výpočty podle tzv. akreditační novely insolvenčního zákona a podle aktuální tzv. oddlužovací novely účinné od 1. 6. 2019. („Postup pro výpočet spláték“, 2019)

Tabulka 3 Souhrnný přehled výstupů modelu

	Výstupy podle kapitoly 8.1	Výstupy podle kapitoly 8.2
Dlužník	XY	XY
Čistý příjem	17 000 Kč	17 000 Kč
Výše závazků	421 644 Kč	421 644 Kč
Celkem nezabavitelná část	7 782 Kč	8 036 Kč
Zabavitelná část	6 144 Kč	5 976 Kč
Odměna za přezkum pohledávek	2 722,50 Kč	2 722,50 Kč
Odměna a náklady správce	1 089 Kč	1 089 Kč
Měsíční splátky	5 055 Kč	4 887 Kč
Výše uspokojení závazku	300 577,50 Kč	285 657,50 Kč
Míra uspokojení	71,29 %	67,75 %

Zdroj: vlastní zpracování

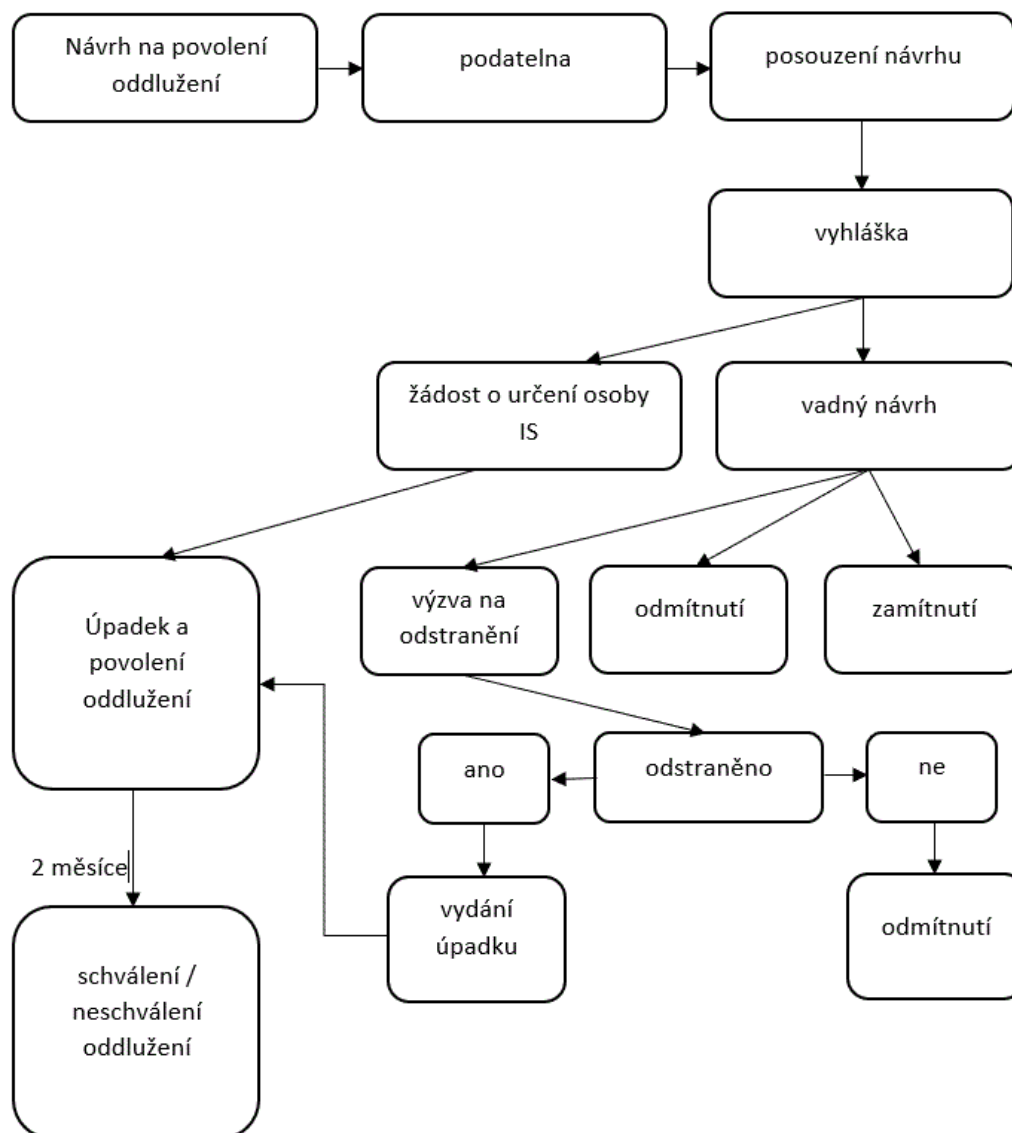
3.2 Procesní mapy průběhu oddlužení podle právní úpravy účinné od 1. 7. 2017

V následující kapitole je dle podkladů poskytnutých Krajským soudem v Českých Budějovicích navržen model procesu oddlužení podle právní úpravy účinné od 1. 7. 2017.

3.2.1 Podání návrhu na oddlužení o povolení oddlužení

Insolvenční řízení bylo zahajováno vyhláškou, kterou musel soud zveřejnit do 2 hodin od doručení insolvenčního návrhu v insolvenčním rejstříku. Pokud však návrh došel mimo úřední hodiny příslušného soudu, bylo řízení zahájeno 2 hodiny od začátku úředních hodin následujícího pracovního dne. Dlužník mohl online sledovat průběh svého insolvenčního řízení. Od zahájení insolvenčního řízení nesměly být prováděny exekuce na majetek, který náležel do majetkové podstaty. Výjimkou byly pohledávky za majetkovou podstatu, mezi které se řadily především hotové výdaje a odměna insolvenčního správce, náklady na udržování a správu majetku dlužníka a platby státu. Další výjimkou byly pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatu. Mezi ty patřily především dlužná mzda, pohledávky úřadu práce, pohledávky na zákonném výživném a na náhradu škody způsobené na zdraví. („Jak ven z dluhové pasti“, 2019)

Obrázek 3 Schéma procesu podání a povolení oddlužení podle právní úpravy účinné od 1. 7. 2017

Zdroj: Krajský soud v Českých Budějovicích, vlastní zpracování

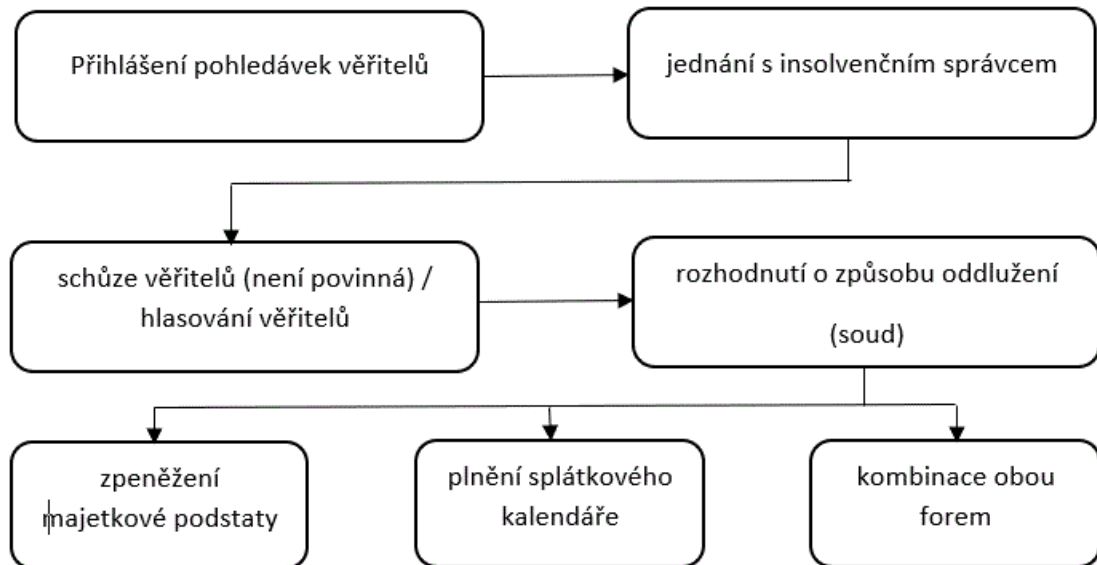
3.2.2 Rozhodnutí o způsobu oddlužení

Přidělený insolvenční správce po vydání rozhodnutí o úpadku provedl soupis majtkové podstaty a přezkum pohledávek. Pro soupis majtkové podstaty musel dlužník s insolvenčním správcem spolupracovat a umožnit mu přístup na místa, kde má majetek. Přezkumné jednání přihlášených pohledávek u soudu se při způsobu řešení úpadku oddlužením nekonal. Insolvenčním správcem byla vypracována zpráva o přezkumu, do které uvedl jak své stanovisko, tak stanovisko dlužníka ke každé přihlášené pohledávce. Dlužník tuto zprávu o přezkumu musel podepsat. Zpráva o přezkumu byla předložena soudu,

který rozhodl bez jednání, zda ji schválí. Na přihlášení svých pohledávek měli věřitelé 30 dnů.

Rozhodnutím o povolení oddlužení soud oddlužení povoluje a na základě volby věřitelů v rozhodnutí o schválení oddlužení určuje, kterým způsobem bude oddlužení probíhat.

Obrázek 4 Schéma procesu rozhodnutí o způsobu oddlužení podle právní úpravy účinné od 1. 7. 2017

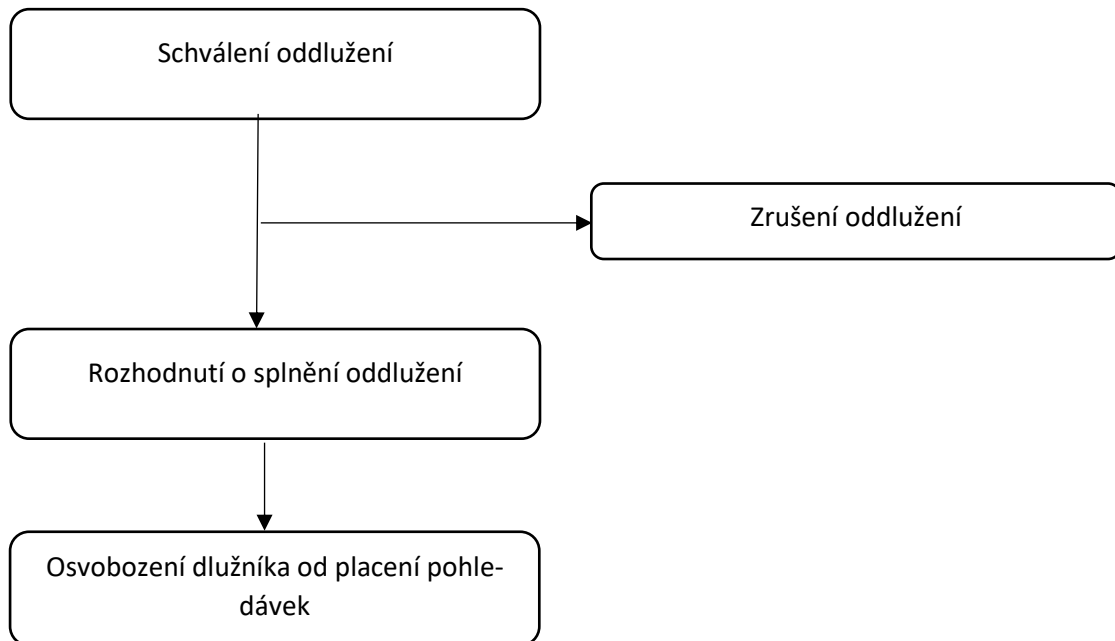

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.3 Rozhodnutí o schválení oddlužení

Po schválení oddlužení mohlo během plnění oddlužení dojít ke zrušení. Pokud ke zrušení oddlužení nedošlo, soud rozhodl o splnění oddlužení. Dlužník je od placení zbylých pohledávek osvobozen.

Obrázek 5 Schéma procesu rozhodnutí o schválení oddlužení podle právní úpravy účinné od 1. 7. 2017

Zdroj: Vlastní zpracování

3.3 Procesní mapy průběhu oddlužení podle právní úpravy účinné od 1. 6. 2019

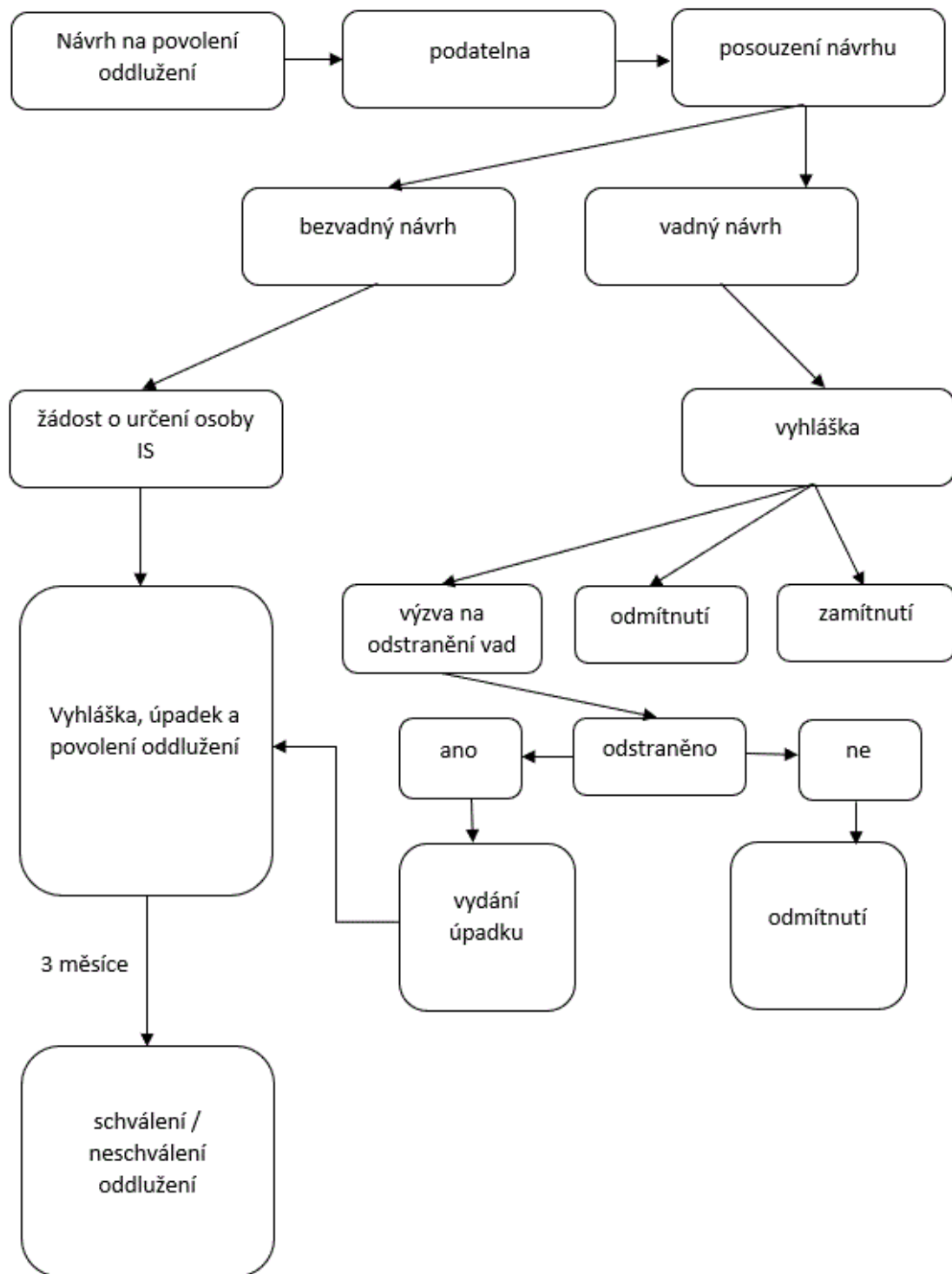
Od 1. 6. 2019 nastaly změny, které upravily proces průběhu oddlužení. Níže jsou navrženy aktuální modely průběhu oddlužení podle tzv. „oddlužovací novely“ dle podkladů poskytnutých Krajským soudem v Českých Budějovicích.

3.3.1 Podání návrhu na oddlužení o povolení oddlužení

Podle aktuální tzv. „oddlužovací novely“ platí, že pokud je podán insolvenční návrh dlužníka spojený s návrhem na povolení oddlužení, musí soud do 3 pracovních dnů po jeho přijetí oznámit vyhláškou v insolvenčním rejstříku zahájení insolvenčního řízení. („Insolvenční návrh“, 2019)

Referent posoudí, zda je návrh po materiální i formální stránce bez závad, nebo zda nebude nutné návrh zamítnout. Pokud bude návrh posouzen jako bezvadný, referent učiní žádost na insolvenční soud a předá spis tajemnici, která vydá úpadek spojený s vyhláškou, a povolí oddlužení. Pokud však bude mít návrh vady, spis se předá tajemnici, která vydá vyhlášku. Referent vyzve k odstranění vad, odmítne nebo zamítne povolení oddlužení. Pokud budou vady na žádost referenta odstraněny, tajemnice vydá usnesení o úpadku.

Obrázek 6 Schéma procesu podání a povolení oddlužení podle právní úpravy účinné od 1. 6. 2019

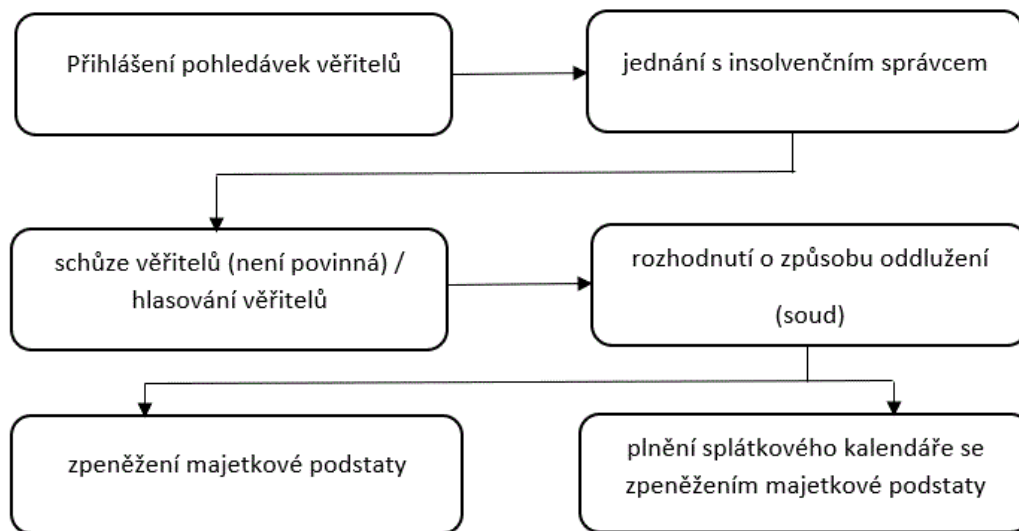

Zdroj: Krajský soud v Českých Budějovicích, vlastní zpracování

3.3.2 Rozhodnutí o způsobu oddlužení

Od 1. 6. 2019 je věřitelům prodloužena doba na přihlášení svých pohledávek, a to na 2 měsíce. Soud již nemá možnost volby způsobu oddlužení – vždy musí volit kombinaci.

Obrázek 7 Schéma procesu rozhodnutí o způsobu oddlužení podle právní úpravy účinné od 1. 6. 2019

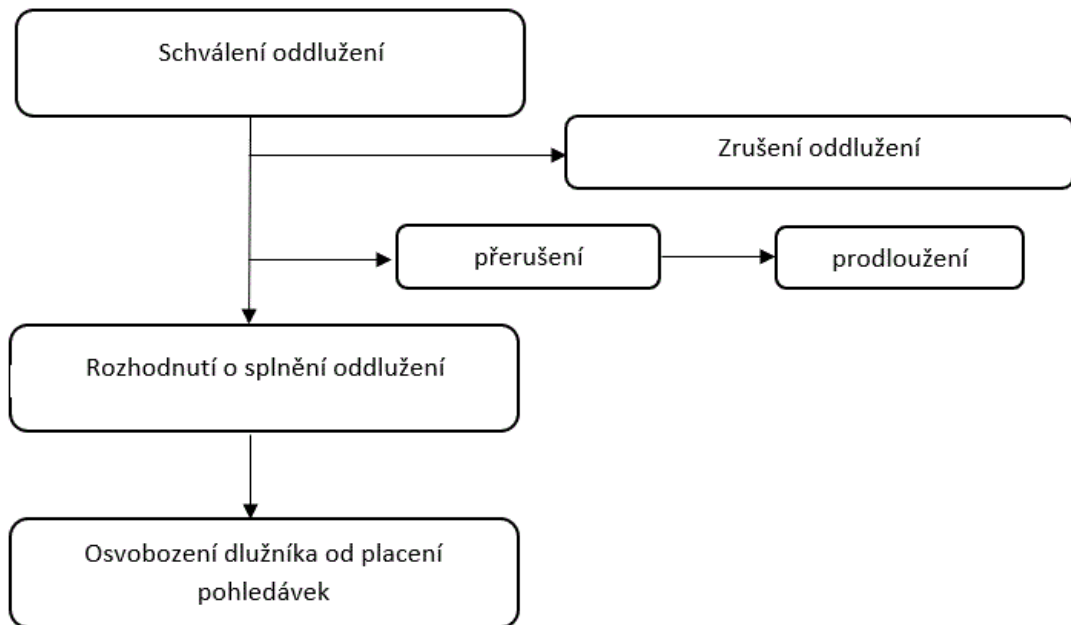

Zdroj: vlastní zpracování

3.3.3 Rozhodnutí o schválení oddlužení

Po schválení oddlužení může během plnění oddlužení dojít ke zrušení, přerušení a prodloužení oddlužení. Pokud soud rozhodne o splnění oddlužení, dlužník je od placení zbylých pohledávek osvobozen.

Obrázek 8 Schéma procesu rozhodnutí o schválení oddlužení podle právní úpravy účinné od 1. 6. 2019

Zdroj: vlastní zpracování

4 Závěr

Oddlužení jako sanační způsob řešení úpadku je považováno za vhodnější způsob řešení tíživé situace dlužníků (zejména spotřebitelů) než konkurs, který je pro dlužníky poměrně často ekonomicky likvidační. Pokud je dlužníkovi oddlužení schváleno, znamená to pro něj šanci zařadit se znovu do ekonomického života a žít i v tomto směru opět plnohodnotným životem. Musí však splnit veškeré zákonem stanovené podmínky. Pokud dlužník dojde k řádnému oddlužení, soud jej usnesením osvobodí od placení zbylých dluhů, které zůstaly neuspokojeny po schválení oddlužení. Ukazuje se, že oddlužení je zejména motivačním a sociálním aspektem, ale mělo by být přínosné i pro věřitele. Věřitelé mají sice v insolvenčním řízení rozhodovací práva ve významných otázkách, ale za současné právní úpravy, kdy je od 1. 6. 2019 odstraněna garance minimálního uspokojení pohledávek věřitelů alespoň z 30 % jejich výše může vést často k nulovému splacení dluhů. Potvrdila se tak první hypotéza, že oddlužení se ubírá spíše cestou posilování práv dlužníků.

Oddlužení je v současné době velmi aktuálním tématem. Jedná se o poměrně nový institut v oblasti insolvence. Nadto je IZ v posledních letech často novelizován a někdy je složité vyznat se v právě platné úpravě. Za velmi významnou novelu, je považována tzv. „akreditační novela“ účinná od 1. 7. 2017 a z poslední doby rovněž tzv. oddlužovací novela účinná od 1. 6. 2019. Cílem práce bylo popsat a zhodnotit změny, které zejména akreditační novela do oddlužení vnesla.

V teoretické části jsem se zaměřila na historii oddlužení a teoretické poznatky z oblasti insolvenčního řízení, úpadku a hrozícího úpadku. Poté jsem se věnovala samotnému oddlužení a změnám, které v oblasti oddlužení přinesla novela IZ č. 64/2017 Sb., účinná od 1. 7. 2017. Za jednu z nejdůležitějších změn, které tato novela přinesla, považuji změnu úpravy podávání insolvenčních návrhů týkajících se oddlužení, kdy nově mohou podávat tyto návrhy pouze oprávněné osoby za pevně regulovanou cenu. Změna prospěla kvalitě poskytovaných služeb a zvýšila počet schválených návrhů. Další důležitou změnou je to, že se insolvenční věci v oddlužení budou přidělovat insolvenčním správcům podle jejich sídla, popřípadě podle jedné z provozoven, která je zaregistrovaná v kraji. Díky této změně však došlo ke zhoršení dostupnosti insolvenčního správce dlužníku, protože insolvenční správci přestali mít zájem o provozování více provozoven v kraji. Akreditační novela také posílila postavení insolvenčního správce, kterému se ukládá povinnost podávat k soudu zprávu pro oddlužení a přezkumnou zprávu. Výrazně jsou však oslabena práva

věřitelů, jelikož v podstatě ztratili možnost rozhodovat o způsobu oddlužení. Změny v akreditační novele IZ se také dotkly pravidel nařízení přezkumného jednání a nařízení schůze věřitelů. Očekávalo se, že průměrná délka insolvenčního řízení se po účinnosti akreditační novely IZ zkrátí. Průměrná délka insolvenčního řízení se však nezkrátila. Zůstal zde totiž zachován soudní přezkum insolvenčními správci a soud zůstal odpovědným orgánem za správnost přezkumu. Insolvenční soud zůstal nadále odpovědný i za zvolený způsob oddlužení, pokud nerozhodnou o způsobu oddlužení věřitelé. V případě zjištění nedostatků musí soud vyzvat správce na provedení oprav a kontrolovat, zda bylo vše řádně opraveno. V práci tak došlo k vyvrácení druhé stanovené hypotézy.

Během psaní této práce nabyla (1. 6. 2019) účinnosti další „oddlužovací novela“. Pro aktuálnost práce je i tato novela reflektována do teoretické části práce. Záměrem této novely bylo přilákání širšího okruhu osob do oddlužení. Od června 2019 je opravdu pozorován značný nárůst počtu podaných návrhů na povolení oddlužení.

V praktické části byl popsán konkrétní případ dlužníka v úpadku a následně znázorněn postup výpočtu základní nezabavitelné částky, nezabavitelné částky ze mzdy a očekávaná míra uspokojení věřitelů pro rok 2018. Poté byl sepsán postup výpočtu podle aktuální tzv. oddlužovací novely. V praktické části byl také sestaven vhodný model procesu oddlužení pomocí procesních map dle podkladů Krajského soudu v Českých Budějovicích.

5 Summary a keywords

This bachelor thesis describes the changes related to the debt relief, that presents the amendment of Insolvency Act No. 64/2017 Coll., which is effective from 1 July 2017, amending Act No. 182/2006 Coll., Bankruptcy and the Methods of its Resolution. This is an important amendment, which transforms a lot of fundamental paragraphs of the Insolvency Act. The thesis provides the essential introduction to the topic of the insolvency proceedings and the debt relief analyzing the current legal regulation of these institutes. The changes of Insolvency Act are described and evaluated using analytical method in the context of past and future development. In the practical part is proposed model of debt relief process using process maps.

Key words: Insolvency, bankruptcy, debt, debtor, debt relief

I. Seznam použitých zdrojů

Literatura

- [1] Hášová, J., Erbsová, H., Kubálek, J., Moravec, T., Smrčka, L., Šmejkal, V. et al. (2018). *Insolvenční zákon: komentář*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck.
- [2] Hášová, J. & Moravec, T. (2013). *Insolvenční řízení*. Praha: C. H. Beck.
- [3] Janků, M. & kol. (2016). *Základy práva pro posluchače právnických fakult* 6.vyd. Praha: C.H. Beck.
- [4] Kozák, J., Brož, Dadam, A., Stanislav, A., Strnad, Z., Zrůst, L. et al. (2018). *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer.
- [5] Maršíková, J. & kol. (2018). *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou*. 3. vyd. Praha: Leges.
- [6] Richter, T. (2017). *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer.
- [7] Winterová, A., & Macková, A. (2015). *Civilní právo procesní*. Praha: Leges.

Internetové zdroje

- [1] Doleček, M. (2017, 31. července). *Insolvence – úpadek a způsoby jeho řešení*. *Businessinfo.cz – Oficiální portál pro podnikání a export*. [vid. 2018-09-28]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/insolvence-upadek-a-zpusoby-jeho-reseni-ppbi-51182.html#!&chapter=2>
- [2] Heur, J. (2013, 4. června). *Social Inclusion and Exclusion in European Consumer Bankruptcy Systems*. *International conference Shifting to Post-Crisis Welfare States in Europe? Long Term and Short Term Perspectives*. [vid. 2019-08-20]. Dostupné z: https://www.academia.edu/3992692/Social_Exclusion_in_European_Consumer_Bankruptcy_Systems
- [3] *Jak ven z dluhové pasti?* (2019). *Insolvence.justice.cz. Ministerstvo spravedlnosti*. [vid. 2019-07-25]. Dostupné z: <https://insolvence.justice.cz/jak-ven-z-dluhove-pasti/co-vas-ceka-po-podani-navrhu/>
- [4] Jirmásek, T. (2019, 9. dubna). *Novela insolvenčního zákona*. *Insolvenční zóna.cz – vše o insolvenci na jednom místě*. [vid. 2019-07-06]. Dostupné z: <http://www.insolvencnizona.cz/aktuality/novela-insolvenčního-zákona-verze-2019-7/>
- [5] Knoblochová, V. (2017, 6. února). *Novela insolvenčního zákona*. *Zakony.pohoda.cz – informační portál pohoda*. [vid. 2019-03-25]. Dostupné z:

<https://zakony.pohoda.cz/zakon-a-pravo/finance-a-dane/novela-insolvencniho-zakona-%E2%80%93snazsi-cesta-k-oddlu/>

- [6] Lidovky.cz. (2019, 12. srpna). Oddlužení zatím moc netáhne. *Lidovky.cz*. [vid. 2019-08-13]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/pravo-a-justice/oddluzeni-zatim-moc-netahne-cesi-jsou-obezretnejsi-nez-se-ocekavalo.A190810_145256_ln_byznys_pravo_ssu?
- [7] Postup pro výpočet splátek. (2019). *Insolvency.justice.cz. Ministerstvo spravedlnosti*. [vid. 2019-08-19]. Dostupné z: <https://insolvency.justice.cz/wp-content/uploads/2019/02/Metodika-vypoctu-splatek-pro-rok-2019.pdf>
- [8] Skolková, M. (2017, 25. července). Novela insolvenčního zákona. *EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo*. [vid. 2019-03-25]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/novela-insolvencniho-zakona-106159.html>
- [9] Slovníček insolvenčních pojmů [vid. 2018-09-28]. *Insolvency.justice.cz Ministerstvo spravedlnosti*. Dostupné z: <https://insolvency.justice.cz/slovník-insolvencnich-pojmu/>
- [10] Strnad, Z. (2018, 18. května). Odměna právníkům za sepsání návrhu na oddlužení by se měla zvýšit. *Ceska-justice.cz – nejpřehlednější průvodce českou justicí*. [vid. 2019-03-25]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2018/05/feriodmena-pravnikum-za-sepis-navrhu-oddluzeni-by-se-mela-zvysit/>
- [11] Strnad, Z. (2019, 30. března). Desatero oddlužovací novely. *Komorní listy*. [vid. 2019-06-6]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nrptembrhfpww3c7gfpngxzsgm&groupIndex=0&rowIndex=0>
- [12] Szopová, M. (2017, 11. listopadu). Šikanózní insolvenční návrhy po novele insolvenčního zákona. *Tschopl.cz – advokáti*. [vid. 2019-03-27]. Dostupné z: <http://tschopl.cz/sikanozni-insolvencni-navrhy-po-novele-insolvencniho-zakona/>
- [13] Šrámek, D. (2018, 18. května). Odměna právníkům za sepsání návrhu na oddlužení by se měla zvýšit. *Ceska-justice.cz – nejpřehlednější průvodce českou justicí*. [vid. 2019-03-25]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2018/05/feriodmena-pravnikum-za-sepis-navrhu-oddluzeni-by-se-mela-zvysit/>
- [14] Veselá, J. (2019, 4. července). Projekt reálných dat v oddlužení – insolvency 2019. *Insolcentrum.cz – ekonomická data o insolvencích*. [vid. 2019-07-

25]. Dostupné z: <https://www.insolcentrum.cz/projekt-realnych-dat-v-oddluzeni-insolvence-2019/>

[15] Vývoj insolvenčí v České republice v roce 2018 [vid. 2019-07-25]. *Crefoport.cz*. Dostupné z: http://crefoport.cz/wp-content/uploads/2019/01/TZ_Insolvence_2018_fin.pdf

Právní předpisy

- [1] Česká republika. (2006). Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).
- [2] Česká republika. (2017). Zákon č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
- [3] Česká republika. (2019). Zákon č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
- [4] Důvodová zpráva k zákonu č. 31/2019 Sb. kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) ', ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). [vid. 2019-05-20]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqge4v6mzrl5shu&groupIndex=0&rowIndex=0>
- [5] Důvodová zpráva k zákonu č. 64/2017 Sb. kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) ', ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). [vid. 2018-7-12]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqge3v6nrul5shu&groupIndex=0&rowIndex=0>
- [6] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2012, sen. zn. 29 NSČR 32/2011

II. Seznam zkratk

- [1] Akreditační novela - zákon č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- [2] DPH – Daň z přidané hodnoty
- [3] IS – Insolvenční správce
- [4] IZ (Insolvenční zákon) – zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a jeho řešení, v účinném znění.
- [5] Kč – koruna česká
- [6] NSČR – Nejvyšší soud České republiky
- [7] Oddlužovací novela - zákon č. 31/2019 Sb. kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) ', ve znění pozdějších předpisů.

III. Seznam obrázků, tabulek a grafů

Seznam obrázků

Obrázek 1 Průběh insolvenčního řízení	12
Obrázek 2 Průměrné uspokojení věřitelů podle krajů	37
Obrázek 3 Schéma procesu podání a povolení oddlužení podle právní úpravy účinné od 1. 7. 2017	46
Obrázek 4 Schéma procesu rozhodnutí o způsobu oddlužení podle právní úpravy účinné od 1. 7. 2017	47
Obrázek 5 Schéma procesu rozhodnutí o schválení oddlužení podle právní úpravy účinné od 1. 7. 2017.....	48
Obrázek 6 Schéma procesu podání a povolení oddlužení podle právní úpravy účinné od 1. 6. 2019	50
Obrázek 7 Schéma procesu rozhodnutí o způsobu oddlužení podle právní úpravy účinné od 1. 6. 2019	51
Obrázek 8 Schéma procesu rozhodnutí o schválení oddlužení podle právní úpravy účinné od 1. 6. 2019.....	52

Seznam tabulek

Tabulka 1 Věková struktura dlužníků.....	36
Tabulka 2 Měsíční přehled počtů návrhů na povolení oddlužení a povolených oddlužení v roce 2017 a 2018.....	38
Tabulka 3 Souhrnný přehled výstupů modelu	44

Seznam grafů

Graf 1 Vývoj oddlužení v ČR od roku 2008 do roku 2018	38
Graf 2 Vývoj počtu návrhů na povolení oddlužení a počtu povolených oddlužení v roce 2017	39
Graf 3 Vývoj počtu návrhů na povolení oddlužení a počtu povolených oddlužení v roce 2018	40
Graf 4 Počet podaných návrhů na povolení oddlužení v roce 2019	41

Přílohy

Průměrná doba schvalování oddlužení Krajským soudem v Českých Budějovicích (květen 2017)

	Spisová značka	Datum zahájení insolvenčního řízení	Datum vydání Usnesení o úpadku spojené s povolením oddlužení	Počet dní	Datum vydání Usnesení o schválení oddlužení	Počet dní	Doba trvání celkem
1.	KSCB 41 INS 9116 / 2017	02.05.2017	13.06.2017	43	18.09.2017	98	141
2.	KSCB 44 INS 9121 / 2017	02.05.2017	16.05.2017	15	11.10.2017	149	164
3.	KSCB 26 INS 9197 / 2017	02.05.2017	05.05.2017	4	08.08.2017	96	100
4.	KSCB 41 INS 9411 / 2017	04.05.2017	15.05.2017	12	09.08.2017	87	99
5.	KSCB 26 INS 9564 / 2017	09.05.2017	15.05.2017	7	08.08.2017	86	93
6.	KSCB 44 INS 9973 / 2017	15.05.2017	22.05.2017	8	19.10.2017	151	159
7.	KSCB 26 INS 9979 / 2017	15.05.2017	26.05.2017	12	07.09.2017	105	117
8.	KSCB 41 INS 9988 / 2017	15.05.2017	14.06.2017	31	07.11.2017	147	178
9.	KSCB 26 INS 9993 / 2017	15.05.2017	24.07.2017	71	20.03.2018	240	311

10	KSCB 44 INS 10012 / 2017	15.05.2017	22.05.2017	8	27.10.201 7	159	167
11	KSCB 41 INS 10110 / 2017	16.05.2017	29.05.2017	14	09.08.201 7	73	87
12	KSCB 26 INS 10165 / 2017	16.05.2017	14.06.2017	30	28.11.201 7	168	198
13	KSCB 41 INS 10167 / 2017	17.05.2017	14.06.2017	29	02.10.201 7	111	140
14	KSCB 44 INS 10168 / 2017	17.05.2017	25.05.2017	9	31.10.201 7	160	169
15	KSCB 25 INS 10190 / 2017	17.05.2017	23.05.2017	7	22.08.201 7	92	99
16	KSCB 27 INS 10239 / 2017	17.05.2017	25.05.2017	9	23.08.201 7	91	100
17	KSCB 41 INS 10259 / 2017	17.05.2017	13.06.2017	28	13.09.201 7	93	121
18	KSCB 44 INS 10269 / 2017	18.05.2017	09.06.2017	23	07.08.201 7	60	83
19	KSCB 26 INS 10273 / 2017	18.05.2017	19.06.2017	33	29.11.201 7	164	197
20	KSCB 44 INS 10293 / 2017	18.05.2017	25.05.2017	8	25.10.201 7	154	162

21	KSCB 26 INS 10310 / 2017	18.05.2017	13.06.2017	27	08.09.201 7	88	115
22	KSCB 25 INS 10318 / 2017	18.05.2017	25.05.2017	8	29.08.201 7	97	105
23	KSCB 28 INS 10370 / 2017	18.05.2017	13.06.2017	27	22.09.201 7	102	129
24	KSCB 41 INS 10401 / 2017	19.05.2017	14.06.2017	27	04.10.201 7	113	140
25	KSCB 44 INS 10404 / 2017	19.05.2017	08.06.2017	21	09.08.201 7	63	84
26	KSCB 26 INS 10413 / 2017	19.05.2017	19.06.2017	32	28.11.201 7	163	195
27	KSCB 41 INS 10465 / 2017	19.05.2017	13.06.2017	26	05.12.201 7	176	202
28	KSCB 28 INS 10515 / 2017	22.05.2017	13.06.2017	23	11.08.201 7	60	83
29	KSCB 41 INS 10538 / 2017	22.05.2017	14.06.2017	24	14.09.201 7	93	117
30	KSCB 25 INS 10651 / 2017	23.05.2017	11.07.2017	50	13.12.201 7	156	206
Průměrná doba				22,2		119,83333	142,03333

Zdroj: Insolvenční rejstřík Ministerstva spravedlnosti České republiky, vlastní zpracování

Průměrná doba schvalování oddlužení Krajským soudem v Českých Budějovicích (listopad 2017)

	Spisová značka	Datum zahájení insolvenčního řízení	Datum vydání Usnesení o úpadku spojené s povolením oddlužení	Počet dní	Datum vydání Usnesení o schválení oddlužení	Počet dní	Doba trvání celkem
1.	KSCB 26 INS 20081 / 2017	01.11.2017	15.11.2017	15	05.04.2018	142	157
2.	KSCB 25 INS 20119 / 2017	02.11.2017	10.11.2017	9	10.08.2018	274	283
3.	KSCB 27 INS 20134 / 2017	02.11.2017	24.11.2017	23	09.03.2018	106	129
4.	KSCB 28 INS 20141 / 2017	02.11.2017	13.11.2017	12	30.04.2018	169	181
5.	KSCB 41 INS 20166 / 2017	02.11.2017	10.11.2017	9	07.03.2018	118	127
6.	KSCB 27 INS 20199 / 2017	03.11.2017	15.11.2017	13	09.03.2018	115	128
7.	KSCB 28 INS 20202 / 2017	03.11.2017	13.11.2017	11	27.02.2018	107	118
8.	KSCB 26 INS 20206 / 2017	03.11.2017	05.12.2017	33	09.05.2018	156	189
9.	KSCB 27 INS 20286 / 2017	06.11.2017	20.11.2017	15	12.03.2018	113	128
10.	KSCB 28 INS 20289 / 2017	06.11.2017	13.11.2017	8	30.04.2018	169	177
11.	KSCB 41 INS 20299 / 2017	06.11.2017	15.11.2017	10	22.02.2018	100	110
12.	KSCB 44 INS 20308 / 2017	06.11.2017	21.11.2017	16	12.02.2018	84	100
13.	KSCB 26 INS 20313 / 2017	06.11.2017	05.12.2017	30	05.04.2018	122	152
14.	KSCB 25 INS 20315 / 2017	06.11.2017	14.11.2017	9	02.03.2018	109	118
15.	KSCB 27 INS 20319 / 2017	06.11.2017	16.11.2017	11	09.03.2018	114	125
16.	KSCB 26 INS 20351 / 2017	06.11.2017	15.11.2017	10	12.04.2018	149	159

17.	KSCB 25 INS 20374 / 2017	07.11.2017	14.11.2017	8	15.03.2018	122	130
18.	KSCB 28 INS 20425 / 2017	07.11.2017	15.11.2017	9	13.06.2018	211	220
19.	KSCB 26 INS 20430 / 2017	07.11.2017	28.12.2017	52	14.05.2018	138	190
20.	KSCB 41 INS 20433 / 2017	07.11.2017	21.12.2017	45	09.05.2018	140	185
21.	KSCB 26 INS 20485 / 2017	08.11.2017	27.12.2017	50	13.04.2018	108	158
22.	KSCB 25 INS 20486 / 2017	08.11.2017	24.11.2017	17	21.02.2018	90	107
23.	KSCB 28 INS 20522 / 2017	09.11.2017	15.11.2017	7	05.06.2018	203	210
24.	KSCB 26 INS 20542 / 2017	09.11.2017	21.12.2017	43	04.06.2018	166	209
25.	KSCB 27 INS 20561 / 2017	09.11.2017	16.11.2017	8	09.03.2018	114	122
26.	KSCB 41 INS 20603 / 2017	10.11.2017	21.11.2017	12	09.02.2018	81	93
27.	KSCB 26 INS 20631 / 2017	10.11.2017	21.02.2018	104	11.05.2018	80	184
28.	KSCB 41 INS 20686 / 2017	13.11.2017	29.11.2017	17	10.04.2018	133	150
29.	KSCB 26 INS 20691 / 2017	13.11.2017	29.11.2017	17	18.06.2018	202	219
30.	KSCB 25 INS 20706 / 2017	13.11.2017	20.12.2017	38	01.10.2018	286	324
Průměrná doba				22,033		140,7	162,7333

Zdroj: Insolvenční rejstřík Ministerstva spravedlnosti České republiky, vlastní zpracování